

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут економіки, управління і бізнесу
ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Цифрових технологій фінансових операцій

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «Обліково-аналітичне забезпечення аудиту витрат підприємства (на прикладі ТОВ «Профаудит»)»
ШИФР КРМ. ЦТФО. 1.613-03.2.6

Здобувачки: _____ Мусатенко Є.В.

Керівник: _____ проф. Ткачук Г.О.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від "5" грудня 2024 р., протокол № 6.

Завідувачка кафедри цифрових технологій

фінансових операцій _____ Галина ТКАЧУК

Одеса – 2024 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут економіки, управління
і бізнесу ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Цифрових технологій фінансових операцій

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри цифрових технологій
фінансових операцій

« ____ » _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧКИ

Мусатенко Єлизавети Віталіївни

-
1. Тема роботи: «Обліково-аналітичне забезпечення аудиту витрат підприємства (на прикладі ТОВ «Профаудит»)»
 2. Затверджена наказом ОНТУ від 01 жовтня 2024 р. наказ № 613-03
 2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 5 грудня 2024 р.
 3. Вихідні дані до роботи: Звітні дані про діяльність підприємства за два роки.
 4. Перелік питань, які потрібно розробити: Теоретичні основи організації аудиту об'єкту дослідження. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства за два роки. Особливості організації та методики формування облікового забезпечення аудиту витрат на підприємстві та практичні аспекти обліку та аудиту об'єкту дослідження на ньому. Висновки та пропозиції.
 5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
 6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи,

що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **14 серпня 2024 р.**

Керівник роботи _____ Ткачук Г.О.

Завдання прийняв до виконання _____ Мусатенко Є.В.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	11.09.24 - 10.10.24	
2. <i>Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства</i>	11.10.24 - 31.10.24	
3. <i>Розробка практичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	01.11.24- 30.11.24	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	01.12.24 - 10.12.24	

Здобувач вищої освіти _____ Мусатенко Є.В.

Керівник роботи _____ Ткачук Г.О.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач вищої освіти Мусатенко Є.В. _____

АНОТАЦІЯ

на кваліфікаційну роботу: *«Обліково-аналітичне забезпечення аудиту витрат підприємства (на прикладі ТОВ «Профгаудит»)»*

Метою кваліфікаційної роботи є розкриття питань щодо теоретичних та практичних аспектів організації та методики обліку і аудиту витрат діяльності підприємства з урахуванням функціонування сучасного бізнесу в умовах воєнного стану.

Дана робота складається із вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій та списку літератури.

У першому розділі розкриваються теоретичні положення організації і методики обліку витрат діяльності та основних аспектів організації аудиту витрат.

У другому розділі надана характеристика діяльності підприємства, на прикладі якого виконана кваліфікаційна робота, проведено аналіз його фінансового стану.

Третій розділ роботи присвячений особливостям формування обліково-аналітичного забезпечення аудиту витрат

У завершальній частині кваліфікаційної роботи сформульовані пропозиції і рекомендації по удосконаленню обліку та контролю на підприємстві.

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини - 103 с.

таблиць - 39

рисунків - 2

ЗМІСТ

ВСТУП	6
1. 1.ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТУ ВИТРАТ	9
1.1. Витрати діяльності підприємства: сутність, класифікація, управління витратами	9
1.2. Аудиторське підтвердження достовірності інформації про витрати діяльності підприємства: стадії, етапи та процедури.	17
1.3. 1.3. Організація обліку та звітності витрат діяльності	24
2. ХАРАКТЕРИСТИ БІЗНЕСУ ПІДПРИЄМСТВА ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ	39
2.1. Характеристика бізнесу ТОВ «Профаудит»	39
2.2. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства	41
3. МЕТОДИКА АУДИТУ ТА ЇЇ ОБОЇКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	65
3.1. Methodика аудиту витрат діяльності	65
3.2. Особливості організації обліку витрат в аудиторській компанії	68
3.3. Практика синтетичного обліку витрат на підприємстві	77
3.4. Характеристика та тестування внутрішньогосподарського контролю (аудиту) на підприємстві	85
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	99
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	104
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність. Облік та контроль витрат діяльності є надзвичайно важливим елементом успішної управлінської діяльності будь-якої компанії. Вони дозволяють контролювати рух фінансових ресурсів, виявляти витрати, що не мають ефективного результату та забезпечувати ефективне використання ресурсів. Таким чином, вони забезпечують успішність та прибутковість бізнесу.

В умовах економічної кризи, спричиненою наслідками пандемії 2019-2021 років та воєнним станом в Україні, особливу увагу приділяють питанням ефективності витрат та їх економії, пошуку додаткових джерел їх фінансування. Саме це робить обранню тематику дослідження уваліфікаційної роботи сучасною

В даному дослідженні ми розглянемо систему обліку та внутрішньогосподарського контролю витрат діяльності на прикладі ТОВ «Профаудит». Ця компанія є провідним гравцем на ринку аудиторських та консалтингових послуг та має розгалужену мережу філій у різних регіонах країни.

Метою дослідження є визначення ефективності поточної системи обліку та внутрішньогосподарського контролю витрат діяльності ТОВ «Профаудит» та розроблення рекомендацій щодо її вдосконалення. Для досягнення цієї мети, ми проведемо аналіз поточної системи, визначимо проблеми та недоліки, розробимо рекомендації щодо вдосконалення системи та розробимо план дій щодо їхнього впровадження.

Результати даного дослідження можуть бути корисними для будь-якої компанії, що бажає покращити свою систему обліку та внутрішньогосподарського контролю витрат діяльності та забезпечити успішність своєї діяльності.

Облік та внутрішньогосподарський контроль витрат діяльності є надзвичайно важливими аспектами управління будь-якою компанією, в тому

числі і ТОВ «Профгаудит». При цьому, витрати можуть включати різноманітні складові, такі як зарплати працівників, матеріали, енергію, транспортні витрати та інші.

Внутрішній контроль витрат діяльності допомагає компанії забезпечувати ефективне використання ресурсів, попереджати можливі зловживання та недостатньо обґрунтовані витрати. Крім того, правильний облік витрат діяльності дозволяє забезпечити достовірну інформацію про фінансові результати компанії та правильно розподіляти витрати між різними проектами та видами діяльності.

У даному контексті, на прикладі ТОВ «Профгаудит» можна проаналізувати процеси обліку та внутрішнього контролю витрат діяльності та оцінити їх ефективність та вплив на фінансові результати компанії.

Проблеми обліку витрат, у межах якого формується різностороння інформація для системи управління, досліджувало широке коло науковців, серед яких: В. Адамовська [1], В. Дерій [7], З. Задорожний [8], Л. Ільків [11], Д. Людвенко [14], О. Назаренко [22], Л. Сук [29] та інші. Враховуючи значні напрацювання вчених щодо економічної сутності витрат, їх класифікації, оцінки, визнання, відображення в обліку, все ще дискусійними є питання поділу витрат за елементами та його значення для системи управління, ідентифікації складових кожного елемента витрат, оскільки в нормативних документах часто містяться суперечливі положення щодо їх структури. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів організації бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського обліку на сучасному підприємстві.

Об'єктом дослідження є витрати діяльності підприємства.

Предмет дослідження - система обліку та внутрішньогосподарського контролю сфери витрат на підприємстві ТОВ «Профгаудит».

Джерелами інформації є нормативно-правові акти системи бухгалтерського фінансового та податкового обліку, внутрішньогосподарського контролю та аудиту, науко-методична література,

наукові статті та тези науково-практичних конференцій, фінансова звітність підприємства, первинні дані та облікові регістри системи бухгалтерського обліку тощо.

Об'єктом дослідження є діюча система обліку та аудиту ТОВ «Профаудит». Предметом дослідження є теоретичні положення щодо методики та організації обліку та аудиту витрат діяльності.

Апробація наукових досліджень. За результатами дослідження опубліковано тези по участі в роботі наукових студентських конференцій ОНТУ.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у обґрунтуванні пропозицій щодо удосконалення обліку та аудиту витрат діяльності, розробці практичних рекомендацій щодо оптимізації системи управління витратами діяльності на досліджуваному підприємстві. Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості застосування наданих у магістерській роботі пропозицій щодо вдосконалення обліку та аудиту витрат у діяльності ТОВ «Профаудит».

1. ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТУ ВИТРАТ

1.1. Витрати діяльності підприємства: сутність, класифікація, управління витратами

Витрати - це грошові ресурси, які необхідно витратити для здійснення діяльності, досягнення мети або отримання товару або послуги. Витрати можуть бути безповоротними (наприклад, оплата оренди приміщення) або поворотними (наприклад, закупівля матеріалів для виробництва товарів). Вони можуть також бути прямими (тобто пов'язаними з безпосереднім виробництвом товару або послуги) або непрямими (тобто пов'язаними зі загальним управлінням підприємством, наприклад, заробітна плата менеджерів). Витрати є важливим аспектом бізнесу, оскільки вони впливають на прибуток та ефективність підприємства. Для ефективного управління підприємством необхідно аналізувати та контролювати витрати, зокрема шляхом складання бюджету та моніторингу фактичних витрат.

Для управління витратами підприємства можуть використовуватися різноманітні методи. Один з них - це метод витрат на продукцію, який полягає у визначенні вартості виробництва одиниці продукції, включаючи всі прямі та непрямі витрати, пов'язані з її виробництвом. Цей метод дозволяє зрозуміти, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси, а також допомагає зменшувати витрати та підвищувати прибуток.

Інший метод - це метод витратних центрів, який використовується для визначення вартості послуг або продуктів, які виготовляються в різних відділах або підрозділах підприємства. Кожен відділ або підрозділ розглядається як окремий витратний центр, а його витрати розподіляються між продуктами чи послугами, які він надає. Цей метод дозволяє точніше визначати вартість продуктів та послуг, а також здійснювати контроль за витратами на різних етапах виробництва.

Крім того, важливим аспектом управління витратами є постійний моніторинг та аналіз витрат підприємства, що дозволяє виявляти можливість зниження витрат та оптимізації діяльності. Для цього використовуються різноманітні інструменти, такі як бюджетування, аналіз ринку, оцінка ефективності рекламних кампаній та інші.

Таким чином, управління витратами є важливим елементом ефективного управління підприємством, який дозволяє зменшувати витрати, підвищувати прибуток та підвищувати конкурентоспроможність підприємства. Важливо також звернути увагу на те, що управління витратами повинно бути не лише реактивним, тобто спрямованим на зниження витрат після того, як вони виникли, а й проактивним, тобто спрямованим на запобігання виникненню зайвих витрат.

Наприклад, підприємство може встановити систему контролю за використанням матеріалів та зменшення витрат на виробництві, що дозволить знизити витрати на закупівлю нових матеріалів та збільшити ефективність виробництва. Також можна застосувати інноваційні технології та методи виробництва, які дозволяють знизити витрати на енергопостачання та інші ресурси.

Отже, управління витратами є складним та багатограним процесом, який потребує системного підходу та використання різноманітних інструментів та методів. Ефективне управління витратами дозволяє підприємству збільшувати свій прибуток та конкурентоспроможність, що є важливим для його стабільного розвитку та успіху.

НП(С)БО 16 «Витрати» визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності [23].

Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі – підприємства) незалежно від форм власності (крім банків, бюджетних установ та

підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності).

Звертаємо увагу, що існують інші визначення терміну «витрати», зроблені різними науковцями.

Витрати - «Зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які зумовлюють зменшення власного капіталу (за винятком зменшення власного капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками)» [9].

Витрати – «зменшення економічної вигоди протягом звітного періоду або збільшення зобов'язань підприємства, що веде до зменшення капіталу» [64]. «Витрати виникають при витрачанні грошових коштів на закупку матеріальних цінностей» [34].

Класифікація витрат в системі бухгалтерського обліку за певними ознаками наведена в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Класифікація витрат в системі бухгалтерського обліку

Ознаки класифікації	Види витрат
В залежності від видів діяльності	– витрати, які виникають у процесі операційної діяльності; – витрати, які виникають у процесі інвестиційної діяльності; – витрати, які виникають у процесі фінансової діяльності.
За економічним змістом (елементами витрат)	– матеріальні витрати; – витрати на оплату праці; – відрахування на соціальні заходи; – амортизація; – інші витрати.
За відношення до виробничого процесу	– основні; – накладні.
За способами включення до собівартості	– прямі; – непрямі.
За відношенням до звітного періоду	– витрати поточного періоду; – витрати минулого періоду; – витрати майбутнього періоду.
За центрами відповідальності	– витрати виробництва; – витрати цеху; – витрати дільниці; – витрати функціональних служб.
За способом відображення у звітності	– спожиті (витрати звітного періоду) ; – неспожиті (витрати майбутніх періодів).
За ступенем залежності від обсягів діяльності	– змінні; – постійні.
За складом витрат	– одноелементними; – комплексними.

Національне Положення (стандарт) 16 застосовується до обліку витрат за будівельними контрактами з урахуванням особливостей їх визнання і складу, установлених П(С)БО 18 «Будівельні контракти». Положення (стандарт) 16 не поширюється на витрати, пов'язані з первісним визнанням і зміною справедливої вартості біологічних активів, пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю, та з первісним визнанням сільськогосподарської продукції.

Для ефективного управління витратами, необхідно здійснювати систематичний аналіз та контроль над усіма витратами підприємства. Ось декілька рекомендацій, які можуть допомогти в цьому процесі:

1. Облік витрат: Перш за все, необхідно вести точний облік всіх витрат, які пов'язані з виробництвом та діяльністю підприємства. Це можна здійснити за допомогою спеціалізованих програмних засобів та облікових таблиць.

2. Аналіз витрат: Проведіть аналіз витрат та знайдіть області, де можна знизити витрати. При цьому важливо враховувати, що зниження витрат не повинно впливати на якість виробництва та роботу підприємства в цілому.

3. Оптимізація витрат: Після проведення аналізу, розробіть план оптимізації витрат. Наприклад, встановіть більш ефективну систему використання ресурсів, замініть застаріле обладнання на більш продуктивне та енергоефективне, встановіть систему контролю за витратами тощо.

4. Контроль витрат: Постійно контролюйте витрати та виконуйте періодичний аналіз результатів оптимізації. Це дозволить вчасно виявляти невідповідності та реагувати на них.

5. Інвестиції в ефективність: Важливо інвестувати в технології та методи, які дозволяють знижувати витрати та підвищувати ефективність виробництва. Наприклад, встановлення сучасних систем автоматизації, економії енергії та води тощо.

Після того, як ви розробили план оптимізації витрат та почали його втілювати, важливо постійно моніторити та контролювати результати. Якщо виявляється, що деякі заходи не дали очікуваних результатів, необхідно знайти нові способи зниження витрат.

Також важливо розуміти, що управління витратами - це не тільки про зниження витрат, але і про підвищення ефективності виробництва та підприємства в цілому. Тому виробництво та управління витратами повинні доповнювати одне одного, забезпечуючи максимальну ефективність та прибутковість.

Робота з витратами включає в себе декілька етапів:

1. Збір інформації про витрати: це можна зробити, наприклад, за допомогою бухгалтерської звітності, витягів з банківських рахунків, квитанцій та інших документів, що підтверджують витрати.

2. Класифікація витрат: витрати можна класифікувати за різними ознаками, наприклад, за типом (наприклад, зарплата, оренда, паливо тощо), за ділянкою бізнесу, за періодом, за обсягом тощо.

3. Аналіз витрат: аналіз витрат може включати порівняння витрат за різні періоди часу, визначення витрат на окремі проекти або ділянки бізнесу, аналіз відсоткового співвідношення витрат відносно загального доходу компанії та інше.

4. Планування та контроль витрат: на основі аналізу витрат можна розробити план витрат на майбутні періоди та контролювати їх виконання. Також можна розробити заходи з оптимізації витрат для зменшення витрат та підвищення прибутковості бізнесу.

5. Автоматизація процесу обліку та аналізу витрат: можна використовувати різні програмні засоби для автоматизації процесу обліку та аналізу витрат. Наприклад, можна використовувати бухгалтерські програми, програми для управління проектами та інше.

Важливо також пам'ятати, що ефективне управління витратами має бути постійним процесом. Тому необхідно регулярно оновлювати

інформацію про витрати, аналізувати їх та вносити зміни у плани витрат в залежності від змін у бізнес-середовищі та фінансовій ситуації компанії. Також важливо вести документацію та зберігати всі документи, які підтверджують витрати, оскільки це може знадобитись при податковій перевірці або іншій аудиторській перевірці.

Крім того, при управлінні витратами слід дотримуватись ряду принципів, серед яких:

1. Мінімізація витрат: необхідно дбати про те, щоб витрати були оптимальними та не перевищували необхідних рівнів.
2. Ефективність витрат: витрати повинні бути спрямовані на досягнення бізнес-цілей та приносити максимальний ефект для компанії.
3. Контроль витрат: необхідно вести постійний контроль за витратами та вживати заходів для їх оптимізації та підвищення ефективності.
4. Аналітика витрат: аналіз витрат повинен бути систематичним та регулярним, щоб забезпечити постійну оцінку ефективності витрат та змінювати плани витрат в залежності від змін у бізнес-середовищі.
5. Відповідність законодавству: необхідно дотримуватись вимог законодавства щодо витрат та зберігання документації.

Управління витратами є важливою складовою фінансового управління компанією. Його ефективна реалізація може допомогти знизити витрати, підвищити прибутковість та покращити фінансову стійкість бізнесу.

Витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.

До витрат, що виникають у зв'язку зі зменшенням активів, відносять:

- списання матеріалів у виробництво, для ремонту основних фондів, на адміністративні цілі;
- нарахування зносу (амортизації);

- списання основних засобів, МШП, нематеріальних активів та інших необоротних активів, що стали непридатними і не використовуються;

- втрати від знецінення запасів;

- недостачі запасів (сировини, матеріалів, товарів, готової продукції тощо);

- нарахування резерву сумнівних боргів або списання дебіторської заборгованості, що може бути не погашена;

- благодійні внески;

- визнані економічні санкції - сплачені штрафи, пені.

Витратами, що збільшують зобов'язання, є нарахування:

- зарплати, податків, зборів, обов'язкових платежів;

- відрахувань на обов'язкове і добровільне страхування;

- транспортних витрат;

- оренди, комунальних послуг, витрат зв'язку, послуг з реклами;

- послуг сторонніх організацій (аудиторських, юридичних, консультаційних, медичних тощо);

- інші нарахування витрат, пов'язаних зі збільшенням зобов'язань.

Основними критеріями, якими необхідно керуватися при відображенні витрат в бухгалтерському обліку і визнанні їх витратами певного періоду наведені на рис.1.1.

Не визнаються витратами і не включаються до звіту про фінансові результати:

- платежі за договорами комісії, агентськими угодами та іншими аналогічними договорами на користь комітента;

- попередня (авансова) оплата запасів, робіт, послуг;

- погашення одержаних позик;

- інші зменшення активів або збільшення зобов'язань;

- витрати, які відображаються зменшенням власного капіталу відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

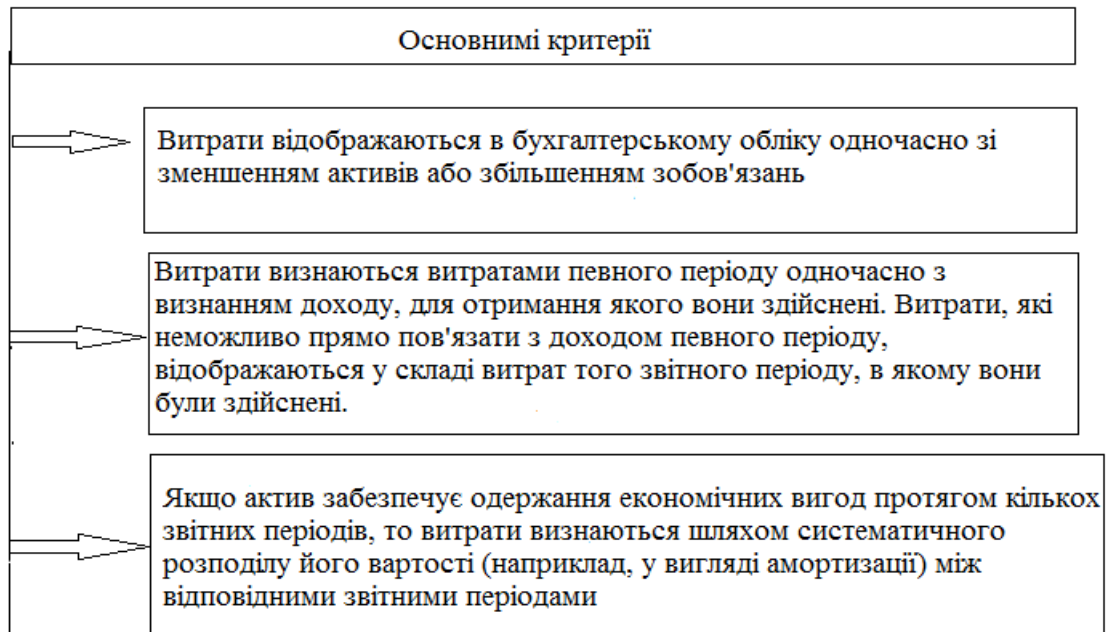

Рис.1.1 - Основні критерії, якими необхідно керуватися при відображенні витрат в бухгалтерському обліку і визнанні їх витратами певного періоду [5]

Класифікація витрат

Важливим завданням обліку витрат на виробництво є економічно обґрунтоване визначення величини витрат, які пов'язані з виготовленням продукції (виконання робіт, надання послуг), забезпечення контролю за використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Виходячи з поставленого завдання, витрати групуються за двома ознаками:

- за видами діяльності;
- за елементами витрат.

Витрати на підприємстві поділяються залежно від його видів діяльності (рис.1.2.)

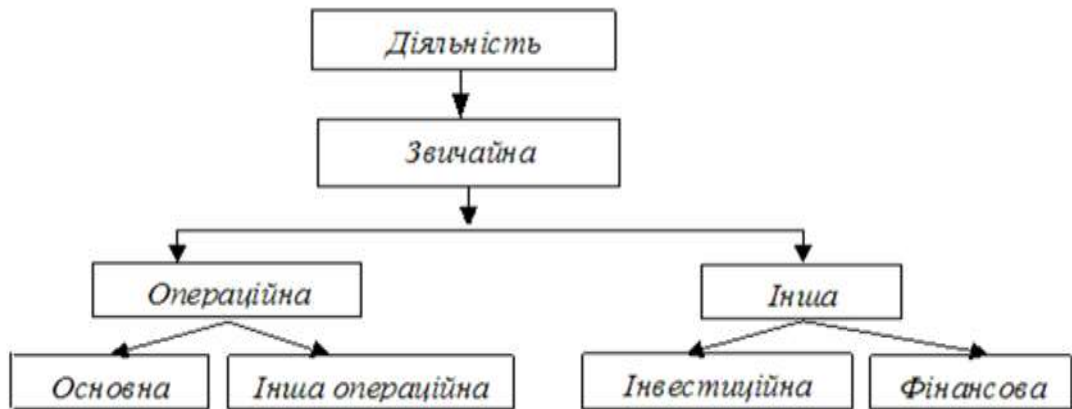

Рис. 1.2 - Класифікація діяльності підприємства [28]

1.2.Аудиторське підтвердження достовірності інформації про витрати діяльності підприємства: стадії, етапи та процедури.

Згідно з Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», аудит - перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів [6].

Аудиторська перевірка формується у відповідній послідовності: від загального до конкретного або від конкретного до загального. Найчастіше застосовується підхід від загального до детального (конкретного). Кожен аудитор самостійно вибирає послідовність своєї роботи залежно від особливостей діяльності клієнта й умов договору. В аудиторській фірмі бажано мати апробовані методики аудиторської перевірки, що дає змогу знизити до мінімуму ризик перевірки, а також зменшити термін її проведення [2, с. 354].

Методика аудиту – це спосіб дослідження дій і подій у системі суб'єкта господарювання з метою підтвердження виданої ним фінансової інформації.

Вивчення та узагальнення вітчизняного досвіду, дало змогу конкретизувати задачі, необхідні для проведення аудиту витрат. Це: 1) ефективність функціонування підприємств в цілому на основі фінансової звітності; 2) порівняльна оцінка фінансової звітності за ряд періодів (років, кварталів, місяців); 3) необхідність і можливості розширення підприємства з метою зниження сукупних витрат; 4) дослідження рівня наявності застарілих товарів у запасах; 5) списання зіпсованих чи втрачених ТМЦ; 6) оцінка і підготовка персоналу; 7) тенденції одержання прибутків з урахуванням попередніх періодів вданій галузі діяльності.

Системний бік організації аудиту витрат діяльності представлений загальновідомими складовими елементами: суб'єктом, об'єктом, методом, способом, принципами, законодавчою та інформаційною базою тощо. Окрім принципів, які залишаються сталими для будьякого виду аудиту, зазначені елементи мають певні особливості, які обумовлені об'єктом і предметом перевірки. Стосовно процесної сторони, варто зауважити, що організація аудиту витрат діяльності підприємства базується на загальних засадах і водночас має певні особливості.

Як видно з рис. 1, процес аудиту має послідовну спрямованість, коли кожна стадія виконується з певною метою та розпочинається після завершення попередньої. Разом із тим, систематизуючи погляди таких науковців та практиків, як Івахненко С. В. [7], Буди нець Ф. Ф. [2; 3], Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. [8], Гамова О. В. [5], Озеран А. В. [12], Усач Б. Ф. [14] та Макаренко А. П. [9], на досліджуване питання, автор пропонує визначити такі стадії та етапи аудиту

Перша стадія – початкова – складається з двох етапів: планування та ознайомлення, маючи на меті підготовку до проведення аудиту та збір попередніх відомостей відносно предметної області дослідження.

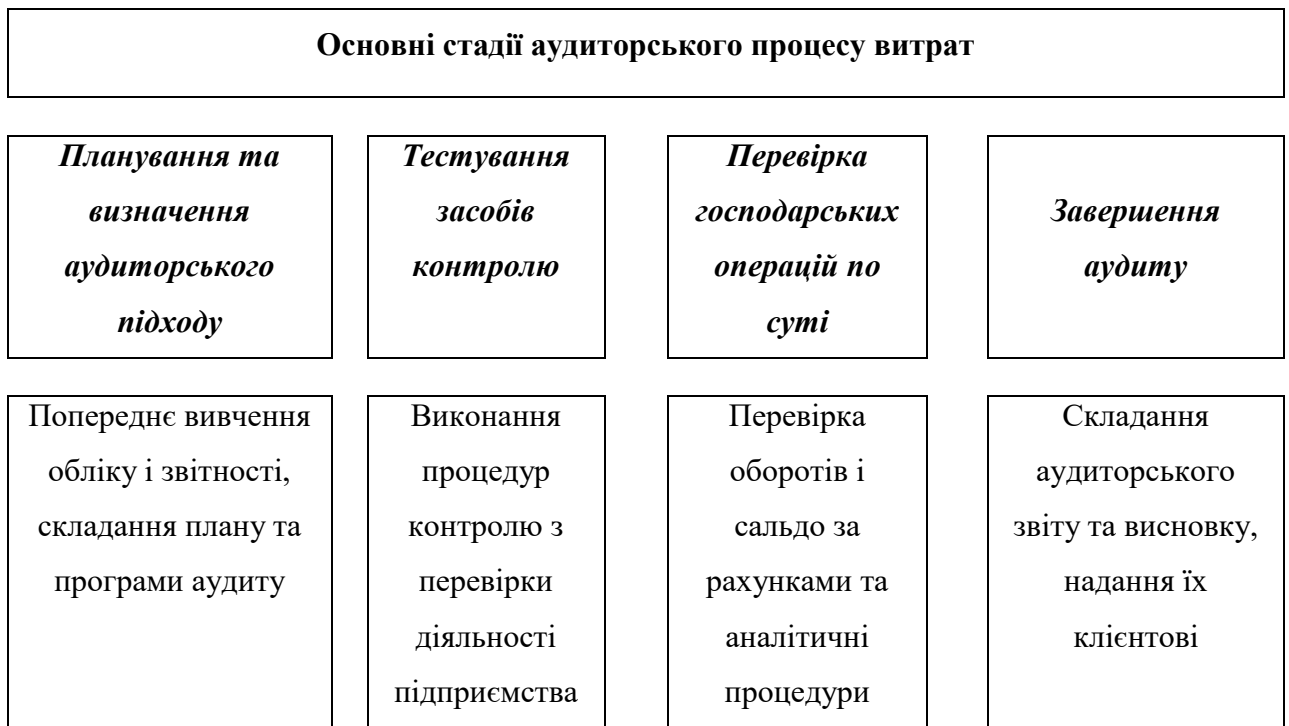

Рис.1.3 - Основні стадії аудиту витрат діяльності

Етап планування аудиту – один із обов’язкових етапів аудиторського дослідження – полягає у визначенні стратегії, тактики аудиту й обсягу аудиторської перевірки, складанні загального плану аудиту, визначенні часових лімітів перевірки тощо [1, с. 60]. На етапі ознайомлення з предметною областю дослідження відбувається вивчення інформації, за допомогою якої аудитор відтворює ланцюг взаємопов’язаних фактів діяльності. До предметної області дослідження перш за все слід віднести інформацію про: технологію виробництва, виробниче обладнання, структуру виробничого управління. Детальному вивченню підлягають також: посадові інструкції персоналу; звітність (фінансова, статистична, оперативна); реєстри обліку; первинні документи; пояснення та інформація персоналу суб’єкта господарювання; наказ про облікову політику [8, с. 458–459].

Аудиторські процедури на даному етапі мають бути доповнені аналізом фінансовогосподарської діяльності підприємства. Цю пропозицію надано з таких міркувань:

1) по-перше, автор наголошує на доцільності проведення зовнішнього фінансовогосподарського аналізу, інформаційним підґрунтям якого є фінансова звітність підприємства. Визначальне значення при цьому має: одержання аудитором загальної оцінки ефективності діяльності підприємстваклієнта за допомогою встановлення «вузьких місць» у його роботі; детальне пізнання фінансової звітності, окреслення напрямків потенційних порушень (невідповідностей) в організації обліку витрат; первинне визначення шляхів економії ресурсів та резервів виробництва;

1)по-друге, аналіз динаміки показників фінансовогосподарської діяльності підприємства дозволить простежити тенденції стосовно важливих факторів, що впливають на діяльність підприємства в цілому та на досліджуваний об'єкт (витрати) зокрема;

3) по-третє, визначення певних показчиків дозволить встановити: отримані в результаті якого виду діяльності витрати мають найбільший вплив на прибуток. Зазначене дозволяє сконцентрувати увагу аудитора на витратах від конкретного виду діяльності, що, своєю чергою, може бути розглянуто як один зі способів скорочення аудиторської вибірки.

Посилаючись на отримані відомості, розроблюються конкретні аудиторські процедури та складається програма аудиту, що і завершує виконання другого етапу організаційної стадії. Наступним кроком є реалізація заходів переддослідної стадії. Ця стадія здійснюється безпосередньо в процесі аудиту та має на меті забезпечення додержання принципу раптовості контролю. Мета аудиту на цій стадії, як зауважують науковці, – створення відповідних умов для проведення якісного аудиту та оцінка системи внутрішнього контролю [12].

У рамках підготовчого етапу аудитор має отримати дозвіл на проведення співбесід з персоналом, присутність при інвентаризації, отримання необхідних документів та роз'яснень, використання комп'ютерної техніки та найпростіших засобів обчислювальної техніки тощо. Своєю чергою, етап тестування передбачає безпосередню реалізацію розроблених

контролюючих процедур, зокрема тестування системи внутрішнього контролю. Значущість цього етапу полягає у визначенні розміру аудиторського ризику та аудиторської вибірки. Наступні дві стадії – фактичне дослідження та дослідження операцій по суті – представляють власне аудит витрат діяльності підприємства.

Перша із зазначених стадій передбачає безпосереднє ознайомлення аудитора з організацією виробництва, обліку та контролю на підприємстві в розрізі перевірки фактичної наявності об'єкта дослідження (інвентаризації). Метою фактичного дослідження, як одного з основоположних етапів аудиту, є моніторинг виробничої діяльності підприємства на предмет наявності недочетів, лишків та інших відхилень і розробка рекомендації аудиторів щодо скорочення витрат і підвищення ефективності діяльності підприємства. За об'єкт інвентаризації при цьому доцільно обрати незавершене виробництво (далі – НЗВ), оскільки правильний розрахунок його залишків має важливе значення для визначення собівартості випущеної продукції. Джерелом перевірки, своєю чергою, виступають матеріали інвентаризації НЗВ [8; 13].

Документальна перевірка є базовою стадією всього аудиторського процесу, оскільки сприяє повному дослідженню та критичному аналізу правильності формування та обґрунтованості витрат діяльності підприємства. У рамках цієї стадії окремо виділяється дослідження обліку собівартості та загальновиробничих витрат, оскільки саме ця ділянка обліку, як свідчать практикислідники, пов'язана з численними порушеннями [13], також вивчається облік операційних, фінансових, інвестиційних і надзвичайних витрат діяльності.

Водночас дослідження не обмежується вивченням бухгалтерських документів, оскільки рамки відображення господарських операцій значно ширші [8, с. 458]. На завершальній стадії аудиту витрат діяльності узагальнюються матеріали перевірки, систематизуються виявлені недоліки. При цьому особливої уваги заслуговує продиктований новітнім баченням мети аудиту такий етап, як творчий. Передбачаючи застосування сучасних

методів поглибленого аналізу, він спрямований на пошук шляхів усунення недоліків, розробку заходів ефективного та економічного використання ресурсів. Результатом виконання цієї стадії є звіт керівнику, в якому висловлюються загальні висновки та розроблені відповідно до них:

- 1) рекомендації з організації належного обліку окремих елементів собівартості готової продукції;
- 2) заходи щодо зниження собівартості готової продукції;
- 3) рекомендації зі збереження активів підприємства;
- 4) можливі шляхи з удосконалення технології виробництва [3].

Узагальнемо основні помилки, які можна виявити в процесі аудиту витрат [23]:

- «1) неточності у математичних підрахунках;
- 2) Неправильне застосування загальноприйнятих принципів;
- 3) Неправильне використання облікової політики організацій;
- 4) Неправильне використання інформації, яка була відома під час підготовки фінансових звітів;
- 5) Неправильна класифікація або оцінка фактів господарської діяльності;
- 6) шахрайство;
- 7) Збій бухгалтерської програми, що призводить до порушення архівних даних;
- 8) автоматичне дублювання даних;
- 9) Непристосованість бухгалтерської програми до специфіки діяльності підприємства;
- 10) недогляд;
- 11) Неправильна інтерпретація фактів;
- 12) недбайливість працівників;
- 13) Незнання або нерозуміння нормативних положень чинного законодавства;
- 14) низький кваліфікаційний рівень працівників

- 15) Неправомірність дій посадових осіб
- 16) Хибні показники вимірних приладів
- 17) неправильно зроблені бухгалтерські записи (проводки);
- 18) Недотримання податкового законодавства»

Методи проведення аудиту витрат представлені в табл.1.2.

Таблиця 1.2 – Методи проведення аудиту витрат діяльності

Методи проведення аудиту витрат діяльності	
Нормативно-правове регулювання	Визначення законності витрат, правомірності господарських операцій, у результаті яких вони виникли
Документальна перевірка	Перевірка документального підтвердження обліку витрат, перевірка реєстрів аналітичного та синтетичного обліку у співставленні з даними первинних документів, розрахунковообчислювальні перевірки, формальні та логічні перевірки
Фактична перевірка	Перевірка жлстовірності норм витрат матеріальних ресурсів, оцінка витрат оплати праці, витрат поточних ремонтів тощо

Свою незалежну думку аудитор висловлює в аудиторському висновку, яким закінчується аудиторська перевірка. Аудитор складає висновок про те, чи відповідає інформація, відображена у фінансовій звітності щодо витрат і собівартості реалізованої продукції, в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок обліку, підготовки і подання фінансових звітів. Щоб скласти об'єктивну думку щодо інформації про витрати суб'єкта господарювання, випуск продукції та її собівартість, аудитору необхідно: одержати обґрунтовану гарантію того, що інформація в бухгалтерській документації та інших джерелах даних із питань перевірки достовірна і достатня; вирішити, чи правильно відтворена в обліку і звітності відповідна інформація.

Висновок аудитора, на нашу думку, має складатись з трьох частин. Перша – інформаційна частина. Вона має містити об'єкт аудиту, мета завдання аудиту, термін проведення аудиту, прізвище, ім'я, по батькові відповідальної особи за проведення аудиту. Друга – основна частина. В ній аудитор перелічує процедури, що були здійснені в процесі аудиту, зазначає отримані результати та базуючись на цьому робить загальний висновок стосовно об'єкта контролю. В цій частині аудитор має зазначити, що в процесі аудиторської перевірки були виконані всі поставлені завдання, а отримані результати дають можливість сформулювати висновок про об'єкт дослідження. Третя – заключна частина. В ній аудитор вказує, що аудит був проведений згідно затвердженого плану та програми проведення аудиту та наводить пропозиції з усунення виявлених недоліків.

1.3. Організація обліку та звітності витрат діяльності

Облік витрат - це систематичний процес збору та обробки інформації про всі витрати, пов'язані з діяльністю підприємства. Його метою є отримання інформації про витрати, їх складові, обсяги та структуру. Облік витрат включає в себе визначення видів витрат, їх кодування, кількісні та якісні характеристики, а також формування плану витрат на майбутній період.

Організація витрат у бухгалтерському обліку є важливою складовою фінансового управління компанією.

Основна мета організації витрат у бухгалтерському обліку полягає в тому, щоб зберігати точний запис про всі витрати компанії і забезпечувати їх правильне відображення в фінансових звітах. Це дає можливість керівництву компанії бути в курсі рівня витрат і контролювати їх, а також приймати вирішальні рішення щодо управління фінансами компанії.

Для організації витрат у бухгалтерському обліку варто вести детальний облік кожної витрати, включаючи дату, суму, призначення та інші відомості.

Для цього зазвичай використовуються спеціальні програми бухгалтерського обліку, які дозволяють зручно зберігати і обробляти великий обсяг фінансових даних.

Важливо також пам'ятати про правильне класифікування витрат за категоріями. Це допомагає керівництву компанії бачити, на що саме витрачаються кошти і визначати, які види витрат можна зменшити або оптимізувати.

Отже, організація витрат у бухгалтерському обліку є важливою складовою ефективного управління фінансами компанії і допомагає забезпечувати її стабільність та розвиток.

Далі, після збору та класифікації інформації про витрати компанії, необхідно провести їх облік. Це означає, що всі витрати повинні бути занесені до бухгалтерського журналу, де вони будуть зафіксовані та узагальнені.

При проведенні бухгалтерського обліку витрат компанії, важливо враховувати норми законодавства та стандарти бухгалтерського обліку, що регулюють облік витрат відповідно до їхнього функціонального призначення. Наприклад, витрати на матеріали та обладнання, придбані для виробництва, можуть бути зараховані до собівартості продукції, тоді як витрати на оренду або комунальні послуги можуть бути зараховані до загальних витрат.

Також важливо не забувати про податки та інші обов'язкові платежі, які повинні бути сплачені з витрат компанії. Наприклад, з оплати праці працівників компанії повинні бути утримані податки та соціальні відрахування.

У разі виникнення питань щодо організації витрат у бухгалтерському обліку, компанія може звернутися за допомогою до фахівців з бухгалтерського обліку та податкового консалтингу, які нададуть необхідну консультацію та допомогу в розв'язанні проблем

Після проведення бухгалтерського обліку витрат компанії, можна скласти фінансову звітність, яка включатиме інформацію про всі витрати, що

були здійснені за певний період часу. Ця звітність допоможе керівництву компанії зрозуміти, на що були витрачені кошти, та зробити відповідні висновки та корективи щодо стратегії діяльності компанії.

Крім того, важливо контролювати витрати компанії та постійно знаходити способи їх зменшення. Для цього можна проводити аналіз витрат та шукати ефективніші способи використання ресурсів. Також можна вивчати досвід та практику інших компаній у даній галузі та використовувати їхні рекомендації для вдосконалення своїх витрат.

Нарешті, необхідно мати на увазі, що ефективна організація витрат компанії є важливою складовою успішної діяльності підприємства та допомагає збільшувати його прибутковість. Тому необхідно приділяти достатню увагу організації витрат та їх бухгалтерському обліку, а також постійно вдосконалювати процеси управління витратами

Згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [19] [], витрати - це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) за звітний період.. Тобто ми маємо абсолютне узгодження визначення поняття "витрат".

З метою організації бухгалтерського обліку витрат діяльності використовуються рахунки 9 класу «Витрати діяльності» Плану рахунків бухгалтерського обліку, а саме [23]:

Рахунок 90 «Собівартість реалізації»

Рахунок 91 «Загальновиробничі витрати»

Рахунок 92 «Адміністративні витрати»

Рахунок 93 «Витрати на збут»

Рахунок 94 «Інші операційні витрати»

Рахунок 95 «Фінансові витрати»

Рахунок 96 «Витрати від участі в капіталі»

Рахунок 97 «Інші витрати»

За дебетом вищезазначених активних рахунків відображається сума визнаних витрат, за кредитом – їх списання на рахунок 79 «Фінансові результати».

Субрахунки рахунків 9 класу «Витрати діяльності» наведено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Субрахунки рахунків витрат діяльності*

Рахунок	Субрахунки	Рахунок	Субрахунки
90 «Собівартість реалізації»	Субрахунки 901, 902, 903, 904	91 «Загальновиробничі витрати»	За видами витрат
92 «Адміністративні витрати»	За видами витрат	93 «Витрати на збут»	За видами витрат
94 «Витрати іншої операційної діяльності»	Субрахунки 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949	95 «Фінансові витрати»	Субрахунки 951 та 952
96 «Витрати від участі в капіталі»	Субрахунки 961, 962 та 963	97 «Інші витрати»	Субрахунки 971, 972, 974, 975, 976, 977

*Систематизовано за даними Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій [27]

Відповідно до Інструкції рахунки класу «Витрати діяльності» застосовуються для узагальнення інформації про витрати операційної, інвестиційної, фінансової та іншої діяльності підприємства [12].

Рахунок 90 «Собівартість реалізації» призначено для узагальнення інформації про собівартість реалізованої готової продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг. До рахунку 90 «Собівартість реалізації» відкриваються субрахунки:

901 «Собівартість реалізованої продукції»

902 «Собівартість реалізованих товарів»

903 «Собівартість реалізованих послуг»

904 «Страхові платежі»

На рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» ведеться облік виробничих накладних витрат на організацію виробництва та управління цехами, дільницями, відділеннями, бригадами та іншими підрозділами основного й допоміжного виробництва, а також витрати на утримання та експлуатацію машин і устаткування. Цей рахунок не застосовується підприємствами торгівлі.

На рахунку 92 «Адміністративні витрати» відображаються загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства.

На рахунку 93 «Витрати на збут» ведеться облік витрат, пов'язаних із збутом (реалізацією, продажем) продукції, товарів, робіт і послуг.

На рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності» ведеться облік витрат операційної діяльності підприємства, крім витрат, які відображаються на рахунках 90 «Собівартість реалізації», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут».

До рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності» відкриваються субрахунки:

- 940 «Витрати від первісного визнання активів»
- 941 «Витрати на дослідження і розробки»
- 942 «Собівартість реалізованої валюти»
- 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів»
- 944 «Сумнівні та безнадійні борги»
- 945 «Втрати від операційної курсової різниці»
- 946 «Втрати від знецінення запасів»
- 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей»
- 948 «Визнані штрафи, пені, неустойки»
- 949 «Інші витрати операційної діяльності»

На рахунку 95 «Фінансові витрати» ведеться облік витрат на проценти та інших витрат підприємства, пов'язаних із запозиченнями..

До рахунку 95 «Фінансові витрати» відкриваються субрахунки:

951 «Відсотки за кредит»

952 «Інші фінансові витрати»

На рахунку 96 «Втрати від участі в капіталі» ведеться облік втрат від зменшення вартості інвестицій, облік яких ведеться за методом участі в капіталі, що виникають в процесі інвестиційної діяльності підприємства.

До рахунку 96 «Витрати від участі в капіталі» відкриваються субрахунки:

961 «Втрати від інвестицій в асоційовані підприємства»

962 «Втрати від спільної діяльності»

963 «Втрати від інвестицій в дочірні підприємства»

На рахунку 97 «Інші витрати» ведеться облік витрат, що виникають в процесі діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані з виробництвом або реалізацією основної продукції (товарів) та послуг.

Рахунок 97 «Інші витрати» призначається для обліку витрат, що виникають в процесі діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані з виробництвом або реалізацією основної продукції (товарів) та послуг.

До рахунку 97 «Інші витрати» відкриваються субрахунки:

971 «Собівартість реалізованих фінансових інвестицій»

972 «Втрати від зменшення корисності активів»

974 «Втрати від неопераційної курсової різниці»

975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій»

976 «Списання необоротних активів»

977 «Інші витрати звичайної діяльності».

Витрати, що складаються в бухгалтерському обліку, можна розділити на дві основні категорії: прямі та операційні.

Прямі витрати пов'язані з безпосередньою виробничою діяльністю компанії. Це можуть бути витрати на сировину, матеріали, комплектуючі, паливо, електроенергію, оплату праці виробничих робітників та інше.

Операційні витрати пов'язані з управлінням та підтримкою виробничої діяльності компанії. Це можуть бути витрати на заробітну плату керівних

кадрів, оренду приміщень та обладнання, транспортні витрати, витрати на маркетинг та рекламу, обслуговування техніки та обладнання, витрати на забезпечення інформаційної безпеки та інше.

Крім того, витрати можуть бути розподілені за функціональними зонами, наприклад, за виробництвом, маркетингом, фінансами тощо. Також витрати можуть бути класифіковані за часовим періодом, наприклад, за днями, місяцями, кварталами, роками.

Усі ці види витрат повинні бути відображені в бухгалтерському обліку компанії, щоб забезпечити достовірність фінансової звітності та зрозуміти, на що були витрачені кошти.

Далі, витрати можна відображати у складі витратної статті, яка може бути складена з кількох рахунків бухгалтерського обліку. Наприклад, витратна стаття "Заробітна плата" може включати витрати на заробітну плату працівників, витрати на їх соціальний захист, оплату відпусток та інше.

Крім того, витрати можна розподіляти за об'єктами витрат, наприклад, за окремими проектами, виробничими лініями або відділами компанії. Це дозволяє аналізувати ефективність використання ресурсів та приймати рішення щодо подальшого розвитку компанії.

Також важливо враховувати, що деякі види витрат можуть бути включені до складу валових витрат, а деякі - до складу адміністративних витрат. Валові витрати - це сукупність витрат, пов'язаних з виробництвом продукції або наданням послуг, які відображаються в кошторисі виробництва та враховуються при формуванні ціни продукції. Адміністративні витрати - це витрати, пов'язані з управлінням компанією в цілому, які не пов'язані з виробництвом продукції або наданням послуг, і не враховуються при формуванні ціни продукції.

Отже, витрати в бухгалтерському обліку складаються з різних категорій, розподіляються за функціональними зонами та об'єктами витрат, а також можуть бути включені до складу різних витратних статей. Відображення витрат у бухгалтерському обліку є важливим елементом

фінансового управління компанією, оскільки воно дозволяє визначати ефективні.

Для складання облікових реєстрів використовуються дані первинних документів, накопичувальних відомостей, аркушів-розшифровок, інших журналів.

Таблиця 1.4 - Первинні документи по відповідним рахункам витрат*

Шифр та назва рахунку	Первинні документи
90 «Собівартість реалізації»	Розрахунок бухгалтерії, довідка бухгалтерії
91 «Загальновиробничі витрати»	Авансовий звіт, акт виконаних робіт, видатковий касовий ордер, накладна, рахунок, посвідчення про відрядження, довідка бухгалтерії, розрахунок бухгалтерії, акт відремонтованих об'єктів.
92 «Адміністративні витрати»	Авансовий звіт, акт виконаних робіт, видатковий касовий ордер, накладна, рахунок, посвідчення про відрядження, РПВ, довідка бухгалтерії, розрахунок бухгалтерії, акт відремонтованих об'єктів, виписка банку
93 «Витрати на збут»	Авансовий звіт, акт виконаних робіт, видатковий касовий ордер, накладна, рахунок, посвідчення про відрядження, РПВ, довідка бухгалтерії, розрахунок бухгалтерії, акт відремонтованих об'єктів.
94 «Інші витрати операційної діяльності»	Авансовий звіт, акт виконаних робіт, видатковий касовий ордер, накладна, рахунок, посвідчення про відрядження, РПВ, довідка бухгалтерії, розрахунок бухгалтерії, акт відремонтованих об'єктів, акт уцінки, порівняльна відомість, акт інвентаризації, інвентаризаційний опис
95 «Фінансові витрати»	Видатковий касовий ордер, виписка банку, довідка бухгалтерії, розрахунок бухгалтерії
98 «Податок на прибуток»	Розрахунок бухгалтерії, довідка бухгалтерії

*Систематизовано за даними [26; 28]

Фінансова звітність витрат - це документ, що відображає всі витрати, що здійснюються компанією в певному періоді часу. Вона дозволяє компанії контролювати свої витрати, встановлювати бюджети і приймати рішення щодо подальшого розвитку бізнесу.

Фінансова звітність витрат може містити різні види витрат, такі як заробітна плата, оренда приміщень, закупівля сировини та матеріалів, рекламні витрати, оплата послуг, витрати на транспортування та інші. Ці

витрати можуть бути відображені в звіті як окремі пункти або включені в загальну суму.

Основною метою фінансової звітності витрат є надання інформації про витрати компанії за певний період часу. Це дозволяє керівництву компанії приймати рішення щодо бюджетування та контролювати витрати. Також ця звітність може використовуватися для аналізу витрат, що допомагає знижувати витрати та збільшувати ефективність діяльності компанії.

Фінансова звітність витрат - це документ, що відображає всі витрати, що здійснюються компанією в певному періоді часу. Вона дозволяє компанії контролювати свої витрати, встановлювати бюджети і приймати рішення щодо подальшого розвитку бізнесу.

Фінансова звітність витрат може містити різні види витрат, такі як заробітна плата, оренда приміщень, закупівля сировини та матеріалів, рекламні витрати, оплата послуг, витрати на транспортування та інші. Ці витрати можуть бути відображені в звіті як окремі пункти або включені в загальну суму.

Основною метою фінансової звітності витрат є надання інформації про витрати компанії за певний період часу. Це дозволяє керівництву компанії приймати рішення щодо бюджетування та контролювати витрати. Також ця звітність може використовуватися для аналізу витрат, що допомагає знижувати витрати та збільшувати ефективність діяльності компанії.

Фінансова звітність витрат може бути використана для порівняння витрат компанії з аналогічними витратами у конкурентів. Це дозволяє компанії встановлювати конкурентоспроможні ціни на свої товари та послуги, а також розробляти стратегії зниження витрат для підвищення конкурентоспроможності.

Крім того, фінансова звітність витрат є важливим інструментом для звітування перед податковими органами та іншими регуляторними органами. Вона дозволяє компанії показати, що вона дотримується законодавства щодо оподаткування та інших регуляторних вимог.

Нарешті, фінансова звітність витрат може бути використана для звітування перед акціонерами та інвесторами щодо витрат компанії. Інвестори мають право знати, як компанія використовує їхні інвестиції, тому фінансова звітність витрат є важливою складовою звітування перед ними.

Витрати компанії можна відобразити у фінансовій звітності на різних рівнях та в різних формах, залежно від їх характеру та призначення.

Один з найпоширеніших способів відображення витрат у фінансовій звітності - це за допомогою доходно-витратної звітності. Доходи та витрати компанії можна класифікувати за різними категоріями, наприклад за видами витрат, функціональним призначенням витрат, за областями діяльності компанії, за періодами часу тощо. Такі звіти можуть бути складені за місяць, квартал, рік, або за будь-який інший період, який визначає компанія.

Доходно-витратна звітність дозволяє відстежувати та контролювати витрати компанії, а також виявляти проблемні моменти та прогнозувати майбутні доходи та витрати.

Крім доходно-витратної звітності, витрати можуть бути відображені у фінансовій звітності через такі показники як:

- Баланс компанії: витрати можуть відобразитись як активи компанії у вигляді засобів витрат, що не були використані на даний момент часу.
- Звіт про зміни власного капіталу: витрати можуть відобразитись у звіті про зміни власного капіталу у вигляді зменшення капіталу компанії.
- Готівковий потік: готівковий потік може бути використаний для відображення витрат, особливо тих, що стосуються оплати заробітної плати, покупок обладнання та іншого обладнання, та інші види витрат, що вимагають безпосередньої виплати грошей.

Отже, фінансова звітність витрат є важливим інструментом для керівництва компанії, який допомагає контролювати витрати та приймати рішення щодо подальшого розвитку бізнесу. Вона також дозволяє звітувати перед регуляторними органами та інвесторами.

Аналіз фінансової звітності витрат. Це може включати порівняння витрат за різні періоди часу, визначення витрат на окремі проекти або ділянки бізнесу, аналіз відсоткового співвідношення витрат відносно загального доходу компанії та інше.

Аналіз фінансової звітності витрат дозволяє виявляти тенденції у витратах компанії та розуміти, які ділянки бізнесу потребують додаткових витрат. Це може допомогти керівництву компанії приймати ефективні рішення щодо зменшення витрат та підвищення прибутковості.

Крім того, аналіз фінансової звітності витрат може бути корисним для планування майбутніх витрат компанії. Наприклад, якщо компанія планує розширюватись, то аналіз витрат може допомогти визначити, які додаткові витрати будуть необхідні для реалізації цієї мети.

Усі ці аспекти аналізу фінансової звітності витрат допомагають компанії збільшити ефективність своєї діяльності та зменшити витрати, що підвищує прибутковість бізнесу.

Отже, фінансова звітність витрат та її аналіз є важливими елементами фінансового управління компанією. Вони допомагають контролювати витрати, приймати ефективні рішення та підвищувати ефективність діяльності бізнесу.

Згідно з НП(С)БО 1 та НП(С)БО 16, витрати – це зменшення економічних вигод у виді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення та розподілення власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені. Облік витрат є однією з ключових складових фінансового обліку підприємства, що дозволяє відстежувати рух коштів та збалансувати фінансову діяльність.

До основних напрямів дослідження витрат на підприємстві входить:

1. Система бухгалтерського обліку витрат: підприємства повинні використовувати систему обліку витрат, яка найкраще відповідає їхній діяльності та спрощує процес обліку.

2. Класифікація витрат: для ефективного обліку витрат необхідно відокремлювати та класифікувати різні види витрат (наприклад, прямі та непрямі витрати, постійні та змінні витрати, витрати на матеріали, працю, інфраструктуру тощо).

3. Система контролю витрат: підприємства повинні розробити систему внутрішнього контролю витрат, щоб виявляти та уникати надмірних та непотрібних витрат.

4. Взаємозв'язок між витратами та доходами: підприємства повинні забезпечити ефективний взаємозв'язок між витратами та доходами, щоб управляти фінансовими ресурсами та забезпечувати прибутковість підприємства.

5. Облік готівкових витрат: підприємства повинні мати систему обліку готівкових витрат та контролювати їх використання, щоб мінімізувати ризики шахрайства.

6. Облік витрат на оплату праці: підприємства повинні мати систему обліку витрат на оплату праці та контролювати їх використання, щоб забезпечувати справедливу оплату праці

7. Визначення собівартості продукції: підприємства повинні визначати собівартість продукції, що вони виробляють, щоб правильно розраховувати ціни на продукцію та прибутковість.

8. Облік амортизації: підприємства повинні обліковувати амортизацію основних засобів, що дозволяє розраховувати справедливу вартість активів та правильно оцінювати фінансовий стан підприємства.

9. Облік витрат на рекламу: необхідно мати систему обліку витрат на рекламу, що дозволяє визначати ефективність рекламних кампаній та розраховувати їх вартість.

10. Міжнародний облік витрат: підприємства, що мають міжнародні операції, повинні мати систему обліку витрат, яка враховує різні податкові законодавства та валютні курси.

11. Використання інформаційних технологій: підприємства можуть використовувати спеціалізовані програмні засоби для автоматизації процесів обліку витрат, що дозволяє забезпечити точність та ефективність обліку.

12. Економічний аналіз: підприємства повинні здійснювати аналіз витрат, що дозволяє виявити проблемні зони та встановити прибутковість діяльності.

Основні проблеми обліку витрат діяльності, які найчастіше зустрічаються на підприємствах України: [18]

1. Недостатня точність та об'єктивність обліку витрат: неправильний облік витрат може призвести до неправильних рішень та зниження прибутку підприємства.

2. Відсутність дієвої системи обліку витрат: без систематичного та структурованого обліку витрат може бути складно відстежувати та контролювати витрати підприємства.

3. Складність обліку витрат на інновації та розвиток: інноваційні проекти та дослідження можуть бути складними для обліку, оскільки їх вартість та вплив на прибуток можуть бути невизначеними.

4. Відсутність адекватної методології розподілу витрат: витрати на спільні проекти та операції можуть бути складними для розподілу між різними підрозділами підприємства, особливо якщо вони мають різний характер та обсяг.

5. Проблеми пов'язані з обліком витрат на людські ресурси: витрати на заробітну плату, навчання та розвиток персоналу можуть бути складними для обліку, особливо якщо є багато факторів, які впливають на ці витрати.

6. Відсутність чіткого зрозуміння того, які витрати є значущими: не всі витрати мають однаковий вплив на прибуток підприємства, тому важливо визначити ті, які є найбільш важливими для контролю та оптимізації.

7. Відсутність адекватних механізмів контролю за витратами: відсутність механізмів контролю може призвести до зниження ефективності витрат, а також до витрат на ненужні речі та послуги.

8. Проблеми, пов'язані з обліком витрат на ремонт та обслуговування обладнання: витрати на обслуговування та ремонт можуть бути складними для обліку, особливо якщо є багато різних типів обладнання.

9. Проблеми з обліком витрат на логістику та транспортування: витрати на логістику та транспортування можуть бути значними, але вони можуть бути складними для обліку через багато факторів, таких як місцезнаходження, кількість перевезень, транспортні засоби, та інші.

10. Проблеми з обліком витрат на енергоспоживання: витрати на енергоспоживання можуть бути значними, але вони можуть бути складними для обліку через багато факторів, таких як споживання електроенергії, газу, води та інших ресурсів.

11. Проблеми з обліком витрат на маркетинг та рекламу: витрати на маркетинг та рекламу можуть бути складними для обліку, оскільки вони можуть бути непостійними та важко передбачуваними.

12. Проблеми з обліком витрат на закупівлі: витрати на закупівлі можуть бути складними через нестабільність цін, різні умови оплати та доставки, проблеми з контролем якості та інші фактори.

13. Проблеми з обліком витрат на оподаткування: оподаткування може бути складним для обліку, оскільки це може включати різні типи податків, залежно від території діяльності та інших факторів.

Враховуючи ці проблеми важливо мати на сучасному підприємстві:

- чітку стратегію управління витратами;
- ефективну систему фінансового обліку витрат;
- ефективну систему моніторингу та внутрішньогосподарського контролю витрат;
- розгалужену систему застосування цифрових технологій обліку та контролю.

Наявність злагодженої системи обліку та контролю витрат – запорука ефективності використання витрат діяльності та внутрішнього контролю й достовірності визначення фінансових результатів.

Висновки до першого розділу

1. Витрати діяльності – важливий елемент управління підприємством. Правильна оцінка витрат та ефективність їх використання на пряму впливає на рівень прибутковості та фінансовий стан підприємства.

2. Аудит витрат представляє собою перевірку витрат за елементами та видами діяльності з метою підтвердження достовірності інформації про їх реальність, повноту відображення в обліку, правильну оцінку та своєчасність відображення в системі обліку. Аудит витрат проводиться відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та Міжнародних стандартів аудиту.

3. Бухгалтерський облік витрат діяльності ведеться на підставі Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність», НП(С)БО 16 «Витрати». Облікові записи нормуються Планом рахунків бухгалтерського обліку та інструкції до нього.

4. Основні проблемні аспекти організації і методики обліку витрат діяльності пов'язані із недосконалістю системи оцінки та розподілу витрат; низьким рівнем контролю витрат; потребою повної цифровізації обліку витрат; відтоком спеціалістів за кордон в умовах війни.

-

2. ХАРАКТЕРИСТИ БІЗНЕСУ ПІДПРИЄМСТВА ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ АОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1.Характеристика бізнесу ТОВ «Профаудит»

На сьогоднішній день ТОВ «Профаудит» - сучасне, автоматизоване підприємство. Товариство з обмеженою відповідальністю «Профаудит» було засноване в 1995 році. Фірма ТОВ «Профаудит» працює на економічному ринку років як 5.

Метою діяльності товариства є отримання прибутку за рахунок аудиторської діяльності.

Предметом діяльності є: встановлення достовірності фінансової та бухгалтерської звітності, а також перевірка відповідності різних фінансових і господарських операцій чинному законодавству.

Статус юридичної особи (станом на 15.02.2023): Не перебуває в процесі припинення

Номер реєстрації у Реєстрі 4347.

Ідентифікаційний код аудиторської фірми 36921215

Місцезнаходження аудиторської фірми 65038, місто Одеса, вулиця Макаренка, 2-А, приміщення 3

Контактна інформація аудиторської фірми / аудитора 093-683-57-73, 093-683-57-73; profaudit36921215@ukr.net; www.profaudit.auditorov.com

Підприємство у своїй аудиторській діяльності керується затвердженими зборами засновників Установчим договором та Статутом, Конституцією України, законодавчими та чинними нормативними актами України. Обласним статистичним управлінням ТОВ «Профаудит».

ТОВ «Профаудит» здійснює оперативний, бухгалтерський та податковий облік згідно з Національними стандартами бухгалтерського обліку.

Майно Товариства складається з основних засобів та обігових коштів, а також цінностей, вартість яких відображена в балансі.

ТОВ «Профаудит» має самостійний баланс, поточний рахунок в установах банків, печатку зі своєю назвою.

Основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства за 2021-2022 роки й аналіз їхніх змін наведені у табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «Профаудит»*

Показники	2021	2022	2023	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	924,5	616,4	1217,2	292,7	31,66
2. Собівартість реалізованих послуг, тис. грн.	909,4	829,6	1092	182,6	20,07
3. Валовий прибуток, тис. грн	15,1	-213,2	125,2	110,1	В 7 p
4. Повна собівартість реалізованих послуг, тис. грн	909,4	829,6	1092	182,6	20,07
5. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, тис. грн.	0,98	1,35	0,9	0,62	63,42
6. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн від основної операційної діяльності	15,1	-213,2	125,2	110,1	В 7 p
7. Податок на прибуток, тис. грн.	-	-	-	-	-
8. Чистий прибуток, тис. грн..	15,1	-213,2	125,2	110,1	В 7 p
9. Середня річна вартість основних засобів, тис. грн.	10,7	10,7	10,7	0	0
10. Середня річна вартість оборотних коштів, тис. грн.	87,65	94,3	91,9	4,25	4,85
11. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1,7	0,17	1,12	-0,58	x
12. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	1,7	0,17	1,12	-0,58	x
13. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,7	0,16	0,91	-0,79	x
14. Рентабельність виробництва	17,23	-226,09	136,24	119,01	x
15. Середня річна сума дебіторської заборгованості, тис. грн	17,7	18,7	15,8	-1,9	-10,7
16. Середня річна сума кредиторської заборгованості, тис. грн	33,35	96,5	137,6	104,25	В 3 p

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

Згідно показників таблиці 2.1 чистий дохід від реалізації продукції збільшився в 2023 році на 292,7 тис. грн або 31,66% порівняно з 2021 року. Фінансовий результат до оподаткування був від'ємним у 2022 році, але в 2023 році збільшився на 110,1 тис. грн або в 7 разів за показник у 2021 році. Рентабельність виробництва так само зазнала знижень у 2022 році, та збільшилась у 2023 році на 119,01 тис. грн.

2.2 Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства

Фінансовий аналіз – важлива функція системи управління на підприємстві. За результатами економічного та фінансового аналізу приймаються оперативні рішення та здійснюється стратегічне планування. Саме тому організація і методика фінансово-економічного аналізу залишається у колі наукових інтересів вітчизняних вчених [1;6;9;23; 24;28; 36; 38; 48; 52; 58; 59; 60].

Між бухгалтерським обліком, фінансово-економічним аналізом та аудитом існує міцний взаємозв'язок:

1)Бухгалтерський облік є джерелом інформації для розрахунку показників в системі фінансово-економічного аналізу та проведення аудиту.

2)Фінансово-економічний аналіз проводиться за даними бухгалтерського обліку та є підставою для висновків незалежного аудиту.

3)Аудит користується даними бухгалтерського обліку для проведення документальної перевірки та дані фінансово-економічного аналізу для висновків щодо фінансового стану підприємства.

Основним джерелом інформації для проведення фінансового аналізу є фінансова звітність підприємства.

Фінансова звітність - це «бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства. Мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності

та вимоги до визнання і розкриття її елементів визначені Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [30; 43].

Фінансова звітність складається з балансу (форма № 1), звіту про фінансові результати (форма № 2), звіту про рух грошових коштів (форма № 3) і звіту про власний капітал (форма № 4).

Загальний аналіз фінансового стану підприємства здійснюють за допомогою форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

Аналіз динаміки валюти балансу підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Аналіз динаміки валюти балансу*

Показники	2021	2022	2023	% зміни
Валюта балансу, тис. грн.:				
- попереднього року	9	166,3	22,3	147,78
- звітного року	166,3	22,3	161,5	-2,89

**розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

З табл. 2.2 видно, що відбулось збільшення валюти балансу на кінець 2022 року порівняно з початком на 147,78%, а на кінець звітного року зменшилась на 2,89%, що попередньо можна охарактеризувати як негативне.

Для більш глибокого виявлення якості динаміки валюти балансу необхідно провести поглиблений аналіз динаміки валюти балансу на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу*

Показники	2021	2022	2023	Коефіцієнт зміни
1. Чистий дохід від реалізації послуг (товарів, робіт, продукції), тис.грн.	924,5	616,4	1217,2	31,66
2. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	15,1	-213,2	125,2	23,72
3. Валюта балансу, тис.грн.:	9	166,3	22,3	147,78
- на початок року	166,3	22,3	161,5	-2,89
- на кінець року				
4. Середнє річне значення валюти балансу*, тис.грн.	92,15	177,45	103,05	11,83

**розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

З табл. 2.3 видно, що збільшення середньорічного значення валюти балансу в 11,83 р. супроводжувалось збільшенням чистого доходу в 31,66 р. та фінансового результату до оподаткування в 23,72 р., що свідчить про розвинення підприємством його діяльності.

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюють за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою аналітичної табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства*

Показники	Код рядка	2021	2022	2023	Відхилення	
					абс.	%
Всього активів, тис. грн.	1300	9	166,3	22,3	13,3	147,78
1. Необоротні активи, тис. грн.	1095	х	х	х	х	х
- в % до активів		х	х	х	х	х
2. Оборотні активи, тис. грн.	1195	9	166,3	22,3	13,3	147,78
- в % до активів		100	100	100	100	х
2.1. Кошти в розрахунках, тис. грн.	1120÷1155	0	35,4	2	2	х
- в % до активів		х	х	х	х	х
2.2. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	1160, 1165	9	130,9	20,3	11,3	125,56
- в % до активів		100	78,71	91,03	-8,97	-8,97

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

З табл. 2.4 видно, що в 2023 р. порівняно з 2021 р. активи підприємства збільшились на 13,3 тис. грн або 147,78%. Це відбулось за рахунок збільшення оборотних активів на 13,3 тис. грн або 147,78%

В структурі активів підприємства попереднього року найбільшу питому вагу займали оборотні активи – 100% В звітному році змін не відбулось.

Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів*

Показники	Абсолютна величина			Питома вага, %			Відхилення			
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни оборотних активів
Оборотні активи всього, тис. грн., в тому числі:	166,3	22,3	161,5	100	100	100	-4,8	x	-2,89	100
– дебіторська заборгованість	35,4	2	29,6	21,29	8,97	18,33	-5,8	-2,96	-16,38	120,83
– грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	130,9	20,3	131,9	78,71	91,03	81,67	1	2,96	0,76	-20,83

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

З табл. 2.5 видно, що в звітному році порівняно з попереднім оборотні активи підприємства зменшились на 4,8 тис. грн або 2,89%. Це відбулось за

рахунок зменшення дебіторської заборгованості на 5,8 тис. грн або 2,96%, а також збільшення грошових коштів та поточних фінансових інвестицій на 1 тис. грн або 2,96%.

В структурі оборотних активів на 2021р. найбільшу питому вагу займала грошові кошти – 78,71%, питома вага дебіторської заборгованості склала 21,29%. На кінець 2023р відбулись наступні зміни в структурі оборотних активів: збільшилась питома вага грошових коштів до 81,67%, та відбулось зменшення частки дебіторської заборгованості до 18,33%.

Аналіз структури розміщення оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства за сферами розміщення його окремих елементів здійснюється за на підставі даних форм №1«Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз структури розміщення оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємств *

Показники	2021р		2023р		Відхилення		
	тис. грн.	%	тис. грн	%	абс.	%	за структур урою
2. Сфера обігу в тому числі:	166,3	100	161,5	100	-4,8	-2,89	-
– готова продукція*	х		х				
– грошові кошти	130,9	78,71	131,9	81,67	1	0,76	2,96
– дебіторська заборгованість	35,4	21,29	29,6	18,33	-5,8	-16,38	-2,96
– товари	х		х				
– інші	х		х				
Всього оборотний капітал	166,3		161,5		-4,8	-2,89	–

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

З табл. 2.6 видно, що в 2023 р. порівняно з 2021 р. загальна величина оборотного капіталу підприємства зменшилась на 4,8 тис. грн або 2,89% . Це відбулось за рахунок зменшення капіталу, розміщеного у сфері обігу на 4,8 тис. грн або 2,89%.

Таблиця 2.7 – Аналіз використання оборотних коштів*

Показники	2021	2022	2023	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	924,5	616,4	1217,2	292,7	31,66
2. Середньорічні залишки оборотних коштів, * тис. грн., в т.ч.	166,3	22,3	161,5	-4,8	-2,89
2.1. Кошти в розрахунках*	35,4	2	29,6	-5,8	-16,38
2.2. Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції*	130,9	20,3	131,9	1	0,76
3. Кількість днів в періоді	360	360	360	x	x
4. Одноденна виручка, тис. грн..	4,04	1,71	3,38	-0,66	-16,27
5. Потреба в оборотних коштів одного дня, тис. грн.	0,46	0,06	0,45	-0,013	-2,89
6. Кредиторська заборгованість, тис. грн.	1,4	30,4	30,4	29	В 20 p
7. Коефіцієнт оборотності	8,74	27,64	7,54	-1,2	-13,78
8. Коефіцієнт завантаженості	0,11	0,04	0,13	0,02	15,98
9. Тривалість 1 обороту, днів, в т.ч.	41,18	13,02	47,77	6,58	15,98
9.1. В коштах в розрахунках	8,77	1,17	8,75	-0,01	-0,14
9.2. В грошових коштах	32,42	11,86	39,01	6,59	20,34
9.3. В інших оборотних коштах		x	x		
10. Економія (надлишок) оборотних коштів, тис. грн.		x	2,95	x	x
11. Кредиторська заборгованість, враховуючи економію (надлишок) оборотних коштів при умові роботи заводу на рівні попереднього року, тис. грн.		x	33,35	x	x

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

Аналіз використання оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства та його окремих елементів здійснюється на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.7.

Розрахунки наведені в табл. 2.7 свідчать що ефективність використання оборотних коштів підприємства в звітному році порівняно з попереднім

погіршились, про що свідчить зменшення коефіцієнту оборотності на 1,2, збільшення коефіцієнту завантаженості на 0,02 та збільшення тривалості одного обороту оборотних коштів на 6,58 днів (за рахунок збільшення часу перебування коштів в грошових коштах на 6,59 днів, в коштах в розрахунках зменшилось на 0,01). Це призвело до залучення додаткової суми оборотних коштів у розмірі 2,95 тис. грн. Якщо оборотні кошти використовувались би на рівні попереднього року, кредиторська заборгованість склала 33,35 т. грн

Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства здійснюється підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості*

Показники	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
	на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни дебіторської заборгованості
Дебіторська заборгованість всього, в тому числі:	35,4	29,6	100	100	-5,8	x	-16,38	100
1.1. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги*	33,5	25	94,63	84,46	-8,5	-10,17	-25,37	146,55
1.2. Дебіторська заборгованість за розрахунками **::	x	x						
1.3. Інша поточна дебіторська заборгованість	1,9	4,6	5,37	15,54	2,7	10,17	142,11	-46,55

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

З табл. 2.8 видно, що дебіторська заборгованість на кінець звітнього року порівняно з початком року зменшилась на 5,8 тис. грн або 16,38%. Це відбулось за рахунок зменшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 8,5 тис. грн або 25,37%, також відбулось збільшення іншої поточної заборгованості на 2,7 тис. грн або в 1,4р. В структурі дебіторської заборгованості на початок звітнього року найбільшу питому вагу займає заборгованість за товари, роботи, послуги – 94,63%, іншої заборгованості – 5,37%. На кінець звітнього року відбулись наступні зміни в структурі дебіторської заборгованості: зменшилась питома вага заборгованості за товари, роботи, послуги на 10,17% пункти та збільшилась питома вага інших поточних заборгованостей на 10,17% пункти.

Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення не проводилась.

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз складу та динаміки джерел формування активів*

Показники	2021	2022	2023	Відхилення	
				абс.	%
Всього джерел формування активів, тис. грн.	9	22,3	161,5	152,5	В 16 р
1. Власний капітал, тис. грн. – в % до усіх джерел	3,7	-108,3	16,9	13,2	В 3,5 р
	41,11	485,65	10,46	-30,65	х
1.1. Наявність власних оборотних коштів, тис. грн. – в % до усіх джерел	3,7	-108,3	16,9	13,2	В 3,5р
	41,11	485,65	10,46	-30,65	х
2. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн – в % до усіх джерел	5,3	130,6	144,6	139,3	В 26 р
	58,89	585,65	89,54	30,65	х
2.2. Кредиторська заборгованість, тис. грн. – в % до усіх джерел	2,9	30,4	30,4	27,5	В 9,5 р
	32,22	136,32	18,82	-13,4	х
3.4. Інші поточні зобов'язання – в % до усіх джерел	2,4	98,5	114,2	111,8	В 46 р
	26,67	441,7	70,71	44,05	х

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

З табл. 2.9 видно, що в звітному році порівняно з попереднім джерела формування активів підприємства збільшились на 152,5 тис. грн або в 16 р. Це відбулось за рахунок збільшення власного капіталу на 13,2 тис. грн або в 3,5 р також відбулось збільшення поточних зобов'язань і забезпечень на 139,3 тис. грн або в 26 р. В структурі джерел формування активів підприємства в попередньому році найбільшу питому вагу займали поточні зобов'язання - 58,89%, питома вага власного капіталу склала 41,11%. В звітному році відбулись наступні зміни в структурі джерел формування активів підприємства: збільшилась питома вага поточних зобов'язань до 89,54 та відповідно зменшилась питома вага власних коштів до 10,46% пункти.

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу Підприємства*

Показники	2021	2022	2023	Відхилення	
				абс.	%
Власний капітал всього, тис. грн., в тому числі:	3,7	-108,3	16,9	13,2	В 3,5 р
1. Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн.	1	1	1	0	0
– в % до власного капіталу	27,03	0,92	5,92	-21,11	х
2. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн.	2,7	-109,3	15,9	13,2	В 4,8 р
– в % до власного капіталу	72,97	100,92	94,08	21,11	х

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

З табл. 2.10 видно, що власний капітал підприємства в 2023 р. порівняно з 2021 р. збільшився на 13,2 тис. грн або в 3,5р. Це відбулось за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку на 13,2тис. грн або в 4,8р. В структурі власного капіталу підприємства в 2021 році найбільшу питому вагу займав нерозподілений прибуток 72,97%, питому вага зареєстрованого (пайового) капіталу склала 27,03%. В 2023 році відбулись наступні зміни структурі власного капіталу підприємства: збільшилась питома вага нерозподіленого прибутку та відповідно зменшилась питома вага зареєстрованого (пайового) капіталу на 21,11% пункти.

Аналіз динаміки рентабельності капіталу підприємства здійснюється за даними форм № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за два роки за допомогою табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Аналіз рентабельності капіталу підприємства*

Показники	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення
1. Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн.	15,1	-213,2	125,2	110,1
2. Середня річна сума капіталу підприємства, тис. грн.*, в тому числі:	87,65	94,3	91,9	-2,4
– основного капіталу*	x	x	x	
– оборотного капіталу*	87,65	94,3	91,9	-2,4
в тому числі – власного оборотного капіталу*	54,3	-1,7	-45,7	-44
3. Рентабельність капіталу, %	17,23	-226,09	136,24	119,01
4. Рентабельність основного капіталу, %	x	x	x	
5. Рентабельність оборотного капіталу, %	17,23	-226,09	136,24	119,01
6. Рентабельність власного оборотного капіталу, %	359,6	0,8	-36,5	-396,10

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

З табл. 2.11 видно, що в звітному році у порівнянні з попереднім показники рентабельності капіталу підприємства зменшились:

- всього капіталу – 90,25 п., за рахунок збільшення чистого прибутку на 110,1 тис. грн та зменшення середньорічної суми оборотного капіталу на 2,4 тис. грн;
- оборотного капіталу на 119,01 п., за рахунок збільшення чистого прибутку на 110,1 тис. грн та зменшення середньорічної суми оборотного капіталу на 2,4 тис. грн;
- основного капіталу у дослідний період у підприємства не було.
- власного оборотного капіталу на -396,10 п., за рахунок збільшення чистого прибутку на 110,1 тис. грн та зменшення середньорічної суми оборотного капіталу на 2,4 тис. грн;

Ці зміни негативно характеризують діяльність підприємства.

Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.12.

Таблиця 2.12 – Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості*

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок 2021 року	на кінець 2023 року	на початок 2021 року	на кінець 2023 року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни кредиторської заборгованості
Кредиторська заборгованість всього, в тому числі:	1605÷1645,1690	61,4	144,6	100	100	83,2	x	135,5	100
1.1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги*	1605,1615	1,4	30,4	2,28	21,02	29	18,74	В 20 p	34,86
1.2. Інші поточні зобов'язання	1690	60	114,2	97,72	78,98	54,2	-18,74	90,33	65,14

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

З табл. 2.12 видно, що кредиторська заборгованість на кінець 2023 року збільшилась на 83,2 тис. грн або 135,5%. Це відбулось за рахунок збільшення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 29 тис. грн або у в 20 р, та інших поточних зобов'язань на 54,2 тис. грн або 90,33%.

В структурі кредиторської заборгованості на початок 2021 р. найбільшу питому вагу займали інші поточні зобов'язання 97,72%, заборгованість за товари, роботи, послуги 2,28% На кінець 2023 р. відбулися наступні зміни в структурі кредиторської заборгованості: зменшились питома вага за заборгованість інших поточних зобов'язань на 18,74% збільшилась питома вага заборгованості за товари, роботи, послуги 18,74%

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства можна виконати за на підставі даних форм №1«Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.13

Таблиця 2.13 – Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства *

Показники	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	25	30,4		5,4
2. Інші види заборгованості	4,6	114,2		109,6
Всього	29,6	144,6		115

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

З табл. 2.13 видно, що на кінець звітного року відбулось перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською за рахунок перевищення заборгованості за товари, роботи, послуги на 5 тис. грн та інших видів заборгованості на 109,6 тис. грн

Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства здійснюють за допомогою даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.14.

З табл. 2.14 видно, що впродовж дослідницького періоду підприємство мало власних оборотних коштів. Та навіть з використанням джерел, що позбавляють фінансову напругу цих коштів виявилось недостатньо. Тому на 2021 року, на кінець 2022 року фінансова ситуація є кризовою, що свідчить про погіршення фінансової стійкості підприємства та пошуку джерел для поповнення власних оборотних коштів. Але на кінець 2023 р. ситуація дещо покращилась та фінансова ситуація стала нормальною.

Таблиця 2.14 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками*

Показники	Сума, тис.грн.		
	на початок попереднього року	на кінець попереднього року	на кінець звітного року
1. Власний капітал (1495)	3,7	-108,3	16,9
2. Наявність власних оборотних коштів (1495-1095)	3,7	-108,3	16,9
3. Короткострокові кредити банків (1600)	0	0	0
4. Загальна величина джерел формування запасів (ряд. 3 + ряд. 4)	3,7	-108,3	16,9
5. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів (ряд. 3 – ряд. 6)	3,7	-108,3	16,9
6. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів (ряд. 5 – ряд. 6)	3,7	-108,3	16,9
7. Джерела, що послаблюють фінансову напругу (р. 1615)	1,4	30,4	30,4
8. Тип фінансової ситуації на підприємстві	<i>кризова</i>	<i>кризова</i>	<i>нормальна</i>

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

Відповідно до забезпеченості запасів, згаданими варіантами фінансування, розрізняють чотири типи фінансової стійкості:

1. *Абсолютна стійкість* – цей тип фінансової ситуації зустрічається рідко та вказує, що для забезпечення запасів достатньо власного оборотного капіталу, платоспроможність підприємства гарантовано:

$$\text{Запаси} < \left(\begin{array}{l} \text{Власний} \\ \text{оборотний капітал} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Короткострокові} \\ \text{кредити банків} \end{array} \right)$$

2. *Нормальна стійкість* – для забезпечення запасів залучають власний (постійний) капітал та короткострокові кредити та позики, платоспроможність гарантована:

$$\text{Запаси} = \left(\begin{array}{l} \text{Власний} \\ \text{оборотний капітал} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Короткострокові} \\ \text{кредити банків} \end{array} \right)$$

3. *Нестійкий, передкризовий (критичний) фінансовий стан* – для забезпечення запасів крім власного оборотного капіталу та короткострокових кредитів і позик залучають джерела, які послабляють фінансову напругу (наприклад, кредиторську заборгованість), платоспроможність порушено, але є можливість її відновити за рахунок скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів:

$$\text{Запаси} \leq \left(\begin{array}{l} \text{Власний} \\ \text{оборотний капітал} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Короткострокові} \\ \text{кредити банків} \end{array} \right) + \begin{array}{l} \text{Джерела, які} \\ \text{послаблюють} \\ \text{фінансову напругу:} \\ \text{кредиторська} \\ \text{заборгованість} \end{array}$$

4. *Кризовий фінансовий стан* – для забезпечення запасів, не вистачає зазначених джерел їх фінансування, підприємству загрожує банкрутство, поновлення запасів відбувається за рахунок коштів, які сформувалися за рахунок уповільнення оборотності кредиторської заборгованості.

$$\text{Запаси} > (\text{Власний оборотний капітал} + \text{Короткострокові кредити банків}) + \text{Джерела, які послаблюють фінансову напругу: кредиторська заборгованість}$$

Аналіз фінансовій стійкості підприємства за частковими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.15.

З табл. 2.15 видно, що коефіцієнт автономії не відповідає нормальному значенню, що свідчить про залежність підприємства від зовнішнього джерела фінансування. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів впродовж дослідницького періоду на відповідає нормальному значенню. Впродовж дослідницького періоду підприємство немає власних оборотних коштів, що негативно впливає на його репутацію.

Таблиця 2.15 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками*

Показники	На початок 2021 року	На кінець 2022 року	На кінець 2023 року	Нормативне значення
1. Коефіцієнт автономії ($K_{авт}$)	0,41	-4,86	0,1	більше 0,5
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів ($K_{ф}$)	1,43	-1,21	8,56	менше 1,0
3. Наявність власних оборотних коштів ($OK_{вл}$)	x	x	x	
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу ($K_{ман}$)	1	1	1	0,4...0,6
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами (K_3)	0,41	-4,86	0,1	0,1

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

Коефіцієнт маневреності власного капіталу не відповідає нормальному значенню, має від'ємне значення, що виключає у підприємства наявність власного оборотного капіталу. Коефіцієнт забезпечення власними

оборотними коштами не відповідає нормі, має від’ємне значення, яке збільшується на кінець звітнього року, що пов’язано з відсутністю власних оборотних коштів підприємства.

Таким чином можна зробити висновок про те що всі часткові показники фінансової стійкості підприємства не відповідають нормальному значенню і свідчать про нестійкий фінансовий стан підприємства. Тобто підприємству необхідно застосовувати заходи щодо покращення фінансового стану та шукати додаткові джерела фінансування.

Аналіз ліквідності балансу здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» допомогою табл. 2.16.

З табл. 2.16 видно, що баланс підприємства в звітному році не є абсолютно ліквідним.

Таблиця 2.16 – Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу звітнього року*

Показники активу балансу	Сума, тис.грн.		Показники пасиву балансу	Сума, тис.грн.		Платіжний результат, тис.грн.	
	на початок року	на кінець року		на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
A_1 – Найбільш ліквідні активи (1160+1165)	9	131,9	P_1 – Найбільш термінові зобов’язання (1605+1615+1660++1690+1700)	5,3	144,6	3,7	-12,7
A_2 – Активи, які можна реалізувати швидко (1120+1155+1190)	0	29,6	P_2 – Короткострокові пасиви (1600+1610)	0	0	0	29,6
A_3 – Активи, які можна реалізувати повільно (1100+1110+1170+ +1200)	x	x	P_3 – Довгострокові пасиви (1500+1520)	x	x	x	x
A_4 – Активи, реалізація яких пов’язана з труднощами (1095)	x	x	P_4 - Постійні пасиви (1495+1665 +1525+1526)	3,7	16,9	-3,7	-16,9
<i>Баланс</i>	9	161,5	<i>Баланс</i>	9	161,5	x	x

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

Таблиця 2.17 – Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками *

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення			Відхилення
			На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року	
а	б	в	1	2	3	3-2
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1195+1200	= 2,0	1.7	0.17	1.12	-0,58
	1695					
2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	1195+1200-1100-1110/1695	1,0	1.7	0.17	1.12	-0,58
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1160+1165	> 0,2 [0,25... 0,35]	1.7	0.16	0.91	-0,79

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

З табл. 2.17 видно, що всі коефіцієнти не в межах норми. Це свідчить про не змогу підприємства покрити свої термінові зобов'язання.

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства здійснюють за допомогою даних форм № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.18.

З табл. 2.18 видно, що фінансовий результат до оподаткування збільшився на 24 тис. грн або 23,72% Це відбулось за рахунок зменшення прибутку від реалізації продукції на 236,5 т. грн або 16,27% та збільшення прибутку від іншої операційної діяльності на 260,5 тис. грн або 19,26% .

Таблиця 2.18– Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	2000-2050-2130-2150	15,1	14,92	125,2	100	110,1	В 7 р
2. Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	2120-2180	909,4	898,62	1092	872,2	182,6	20,08
6. Фінансовий результат до оподаткування	2290 (2295)	15,1	100	125,2	100	110,1	В 7 р

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

Аналіз формування та динаміки фінансового результату від основної операційної діяльності (реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)) проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.19.

Таблиця 2.19 – Аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності *

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	2021, тис. грн.	2023, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	924,5	1217,2	292,7	31,66
2. Собівартість реалізованої продукції	2050	909,4	1092	182,6	20,07
3. Адміністративні витрати	2130	х	х		
4. Витрати на збут	2150	х	х		
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050-2130-2150	15,1	125,2	110,1	В 7 р

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

З табл. 2.19 видно, що фінансовий результат від основної операційної діяльності в звітному році порівняно з попереднім роком зменшився на 236,5 т. грн або 16,27%. Це відбулось за рахунок зменшення чистого доходу від реалізації продукції.

Аналіз формування чистого прибутку підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.20.

Таблиця 2.20 - Аналіз формування чистого прибутку*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	2021	2023	Відхилення	
				абс.	%
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	2290 (2295)	101,2	125,2	24	23,72
2. Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис.грн.	2300	x	x		
3. Чистий прибуток, тис.грн.	2290 (2295)– –2300	101,2	125,2	24	23,72

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

З табл. 2.20 видно, що сума чистого прибутку підприємства в звітному році порівняно з попереднім збільшилась на 24 тис. грн або на 23,72%.

Аналіз рентабельності виробництва здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл.. 2.21.

Таблиця 2.21 - Аналіз рентабельності виробництва*

Показники	Алгоритм розрахунку	2021	2023	Абс. відхил.
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	форма№2 р.2290 (2295)	101,2	125,2	24
2. Середня річна вартість основних засобів, тис.грн.	форма№1 р.1011*	10,7	10,7	0

Продовження табл.2.21				
3. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	форма№1 р.1195*	87,65	91,9	4,25
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн..	р. 2 + р. 3	98,35	102,6	4,25
5. Рентабельність виробництва, %	р.1: р.4·100%	102,9	122,03	19,13

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [54;55] відповідно до методики [27]

З табл. 2.21 видно, що в звітному році порівняно з попереднім рентабельність виробництва зменшилась на 19,13% пункти. На це вплинули наступні фактори:

- збільшення прибутку до оподаткування на 24 тис. грн здійснило позитивний вплив і збільшило позитивне значення рентабельності виробництва на 59,37% пункти

$$\Delta R = (125,2 / (10,7 + 87,65)) * 100 - 83,77 = 43,53 - 102,9 = 59,37\text{п.}$$

- збільшення середньої річної вартості основних засобів на 4,25 тис. грн здійснило позитивний вплив та призвело до збільшення рентабельності виробництва на 40,24% пункти;

$$\Delta R = (125,2 / (10,7 + 87,65)) * 100 - 43,53 = 83,77 - 43,53 = 40,24\text{п.}$$

- зменшення середньої річної вартості оборотних коштів на 4,25 грн здійснило негативний вплив та призвело до зменшення рентабельності виробництва на 2,56% пункти;

$$\Delta R = (125,2 / (10,7 + 91,9)) * 100 - 83,77 = 122,03 - 83,77 = 38,26\text{п.}$$

$$\text{Загальний вплив факторів: } -59,37 + 40,24 + 38,26 = 19,13$$

Аналіз ймовірності банкрутства підприємства - за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за двох факторною моделлю Альтмана здійснюється за допомогою формули 1.

$$Z = -0.3877 - 1.0736 \cdot K_{пл} + 0579 \frac{ПК}{П} \quad (1)$$

де Z – показник ймовірності банкрутства

$K_{пл}$ – коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)

ПК – позиковий капітал (ф. №1, 1595+1695+1700)

П – сума пасивів (ф. №1, р. 1900)

Якщо $Z > 0$, констатується високий рівень банкрутства, при $Z < 0$ – низький.

$$Z_{\text{попер.р.}} = -0.3877 - 1.0736 \cdot 0,17 + 0579 \cdot (61,4/166,3) = -0,36$$

$$Z_{\text{звітн.р.}} = -0.3877 - 1.0736 \cdot 1,12 + 0579 \cdot (144,6/161,5) = -1,07$$

Згідно розрахунків в попередньому році, показник $Z < 0$, що вказує на низький рівень банкрутства. В звітному році, показник збільшився, але залишається менше нуля, що знов вказує на низький рівень банкрутства.

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейта здійснюється за допомогою формули 2 (табл. 2.25).

$$Z = 1,03A + 3,07B + 0,66C + 0,4D, \text{ де} \quad (2)$$

Цільові показники	Порядок розрахунку	Алгоритм розрахунку
A	$\frac{\text{Робочий капітал}}{\text{Загальна вартість активів}}$;	$\frac{\text{р. 1195+1200 ф.№1}}{\text{р. 1300 ф.№1}}$
B	$\frac{\text{Прибуток до сплати податків та відсотків}}{\text{Загальна вартість активів}}$;	$\frac{\text{р.2290 (2295) ф.№2}}{\text{р. 1300 ф.№1}}$
C	$\frac{\text{Прибуток до сплати податків}}{\text{Короткострокова заборгованість}}$;	$\frac{\text{р.2290 (2295) ф.№2}}{\text{р. 1695 ф.№1}}$
D	$\frac{\text{Обсяг продажу}}{\text{Загальна вартість активів}}$;	$\frac{\text{р.2000 ф.№2}}{\text{р. 1300 ф.№1}}$

За допомогою формули (2) необхідно визначити рівень Z -показника в звітному та попередньому роках, порівняти його зі значенням єдиної критичної точки (значення єдиної критичної точки відповідає значенню Z -показника у 0,862: отже, підприємство із достовірністю 92 % може бути віднесено до категорії потенційних банкрутів, якщо розрахункове значення

Z-показника для нього менше за 0,862)та оцінити тенденцію її зміни в звітному році порівняно з попереднім.

Таблиця 2.25 – Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейта*

Цільові показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік
A	р. 1195 ф.№1	1	1
	р. 1300 ф.№1		
B	р.2290 (2295) ф.№2	1,68	0,78
	р. 1300 ф.№1		
C	р.2290 (2295) ф.№2	2,85	0,87
	р. 1695 ф.№1		
D	р.2000 ф.№2	102,72	7,54
	р. 1300 ф.№1		
Z		49,15	7

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

За результатами оцінки ймовірності банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейта, наведеному в табл. 2.25 видно, що в попередньому році показник $Z > 0,862$, що свідчить про низьку імовірність банкрутства підприємства. У звітному році ситуація погіршилась, показник $Z < 0,862$ що свідчить про імовірність банкрутства підприємства.

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за системою показників Бівера здійснюється за даними форм №1 «Баланс» та № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл..2.26.

Оцінка банкрутства підприємства за системою Бівера (табл. 2.26) свідчить, що як в попередньому так і в звітному році за всіма показниками окрім коефіцієнта покриття активів, підприємство можна віднести до II групи – рік до банкрутства, а за коефіцієнтом покриття до II групи, тобто з урахуванням значень всіх показників підприємство можна віднести до III групи.

Таблиця 2.26 – Система показників Бівера*

Показники	Алгоритм розрахунку	2021	2023	Рекомендовані значення показників		
				Група I – стійкий фінансовий стан	Група II – за 5 років до банкрутства	Група III – за рік до банкрутства
1. Коефіцієнт Бівера	$\frac{p.(2350+2515) \text{ ф. №2}}{p.(1595+1695+1700) \text{ ф. №1}}$	2,85	0,87	0,4 – 0,45	0,17	-0,15
2. Коефіцієнт поточної ліквідності	см. табл.. 2.17	1,7	1,12	$\leq 3,2$	$\leq 2,0$	$\leq 1,0$
3. Рентабельність капіталу за чистим прибутком	см. табл.. 2.11	17,23	136,24	6-8	4	-22
4. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\frac{(1595+1695+1700) \text{ ф. №1}}{p. 1900 \text{ ф. №1}}$	0,59	0,9	$\leq 0,37$	$\leq 0,50$	$\leq 0,80$
1. Коефіцієнт покриття активів власним оборотним капіталом		0,41	0,1	0,4	$\leq 0,30$	=0,06

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємства [38;39] відповідно до методики [23]

Висновки до другого розділу

1. Досліджуване підприємство є аудиторською компанією, яке веде досить успішний бізнес. Підприємство ТОВ «Профаудит» виконує обов'язковий аудит фінансової звітності, робить огляд іншої фінансової інформації, надає інші аудиторські послуги.

2. Фінансовий аналіз діяльності ТОВ «Профаудит» проводився в даній кваліфікаційній роботі з метою оцінки його фінансового стану, рівня платоспроможності та фінансової стійкості.

3.Слід зазначити, що за три роки діяльності, незважаючи на складні умови функціонування підприємству вдалося залишитися «на плаву» та отримати позитивні фінансові результати.

3.МЕТОДИКА АУДИТУ ТА ЇЇ ОБОЇКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

3.1.Методика аудиту витрат діяльності

Питанням організації і методики аудиту витрат підприємства присвячено багато наукових праць, серед яких найбільш відомими є розробки Ф.Ф. Бутинець [1], М.Д. Білик [2], М.О. Виноградова [3], Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча [4], М.Ф. Огійчук [5] та інших вчених. Разом з тим, певні організаційно-методичні особливості аудиту витрат підприємства потребують конкретизації

Аудит витрат підприємства є системним дослідженням і оцінкою всього комплексу економічних показників діяльності підприємства. Його можна розглядати в декількох аспектах, але ми розглянемо аудит витрат підприємства як частина загального аудиту, який регламентується Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [6] і Міжнародними стандартами аудиту та включає проведення аудиторської перевірки організації обліку і системи внутрішнього контролю; оформлення первинних документів та облікових реєстрів; відображення в звітності операцій, пов'язаних з формуванням всіх видів витрат.

Мета аудиту витрат – підтвердження правильності класифікації витрат, не пов'язаних з виробництвом, та правильності і повноти відображення їх в обліку. Якість аудиту залежить від того, наскільки ретельно проведена робота до початку аудиторської перевірки: увага до підбору клієнта, отримання інформації про клієнта, встановлення і прийняття умов і зобов'язань підприємства та аудиторської фірми, планування аудиту.

Розглянемо алгоритм проведення аудиторської перевірки:

I етап «Планування аудиту»:

1.1. Тестування стану внутрішнього контролю витрат діяльності підприємства.

1.2. Оцінка аудиторського ризику і рівня суттєвості

1.3. Складання плану і програми аудиту.

II етап «Проведення аудиту»:

2.1. Проведення аудиторських процедур.

2.2. Збір аудиторських доказів.

2.3. Оформлення робочих документів аудитора.

2.4. Проведення аналітичних процедур.

III етап «Розробка рекомендацій і оформлення аудиторського звіту»:

3.1. Узагальнення і оцінка результатів аудиту витрат

3.2. Розробка підсумкових документів за результатами аудиту витрат діяльності підприємства.

Передує початку аудиту попередній огляд, який проводиться з метою оцінки слабких і сильних сторін внутрішнього контролю витрат діяльності підприємства. Для цього можна використовувати методи і прийоми, які розробляються аудиторською фірмою, а також спеціальні аудиторські процедури – тести. Під час такого тестування аудитор встановлює: чи зазначаються в наказі про облікову політику питання класифікації витрат діяльності підприємства; чи не змінювалася протягом звітного періоду облікова політика в розрізі визначення та класифікації витрат; чи дотримуються на підприємстві вимоги, встановлені наказом про облікову політику.

Наступною дією аудитора є прийняття рішення щодо методу організації перевірки (суцільна, вибіркова, аналітична) і кількості аудиторських процедур, необхідних для підготовки об'єктивного аудиторського звіту.

Під час аудиторської перевірки, як правило, немає можливості перевірити всю документацію, пов'язану з бухгалтерським обліком витрат діяльності підприємства в силу вартісних і часових обмежень. Тому аудитори обмежуються вибіркою, використанням статистичної або нестатистичної її методики.

Однак при застосуванні вибіркової перевірки можуть бути не виявлені найбільш суттєві помилки. Як наслідок, одним із шляхів правильності

застосування вибірки, на наш погляд, є правильний вибір в залежності від мети аудиту системи показників, які відображають якісні і кількісні характеристики підприємства. Аудитору важливо правильно оцінити систему внутрішнього контролю, бухгалтерського обліку, рівень суттєвості і аудиторський ризик. Аудиторський ризик при аудиті витрат діяльності підприємства можна визначити, як ймовірність не виявлення суттєвих перекручень інформації про адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати в фінансовій звітності. Аудитор повинен на підставі оцінки стану систем внутрішнього контролю і бухгалтерського обліку оцінити аудиторський ризик і розробити аудиторські процедури, які дозволять знизити його до прийняттого рівня.

Аудитор під час перевірки з'ясовує такі питання: обґрунтованість списання понесених витрат фінансовий результат; дотримання підприємством норм, визначених НП(С)БО 16 «Витрати»; обґрунтованість відображення витрат відповідно до класифікації видів діяльності; правильність оформлення операцій з обліку адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат в первинних документах, регістрах аналітичного і синтетичного обліку.

Для прийняття необхідних управлінських рішень витрати групують і розподіляють. Тому аудитору доцільно перевірити правильність їх розподілу за центрами відповідальності.

Аудитор самостійно вибирає послідовність перевірки в залежності від особливостей діяльності підприємства і умов договору. Вважаємо, що при аудиті витрат діяльності підприємства доцільніше застосовувати підхід від загального до конкретного.

При зборі аудиторських доказів, які можуть підтвердити достовірність бухгалтерського обліку витрат діяльності підприємства, аудитор може використовувати різні аудиторські процедури: інспектування; спостереження; перерахунок; аналітичні процедури. Здійснюючи аудиторські

процедури, аудитор визначає можливі помилки, які виникають під час перевірки.

Щодо аудиту витрат діяльності підприємства, то типовими помилками є: невідповідність застосовуваного методу обліку витрат, закріпленому в обліковій політиці; витрати підприємства не можна порівняти з доходами; неправильне розмежування витрат по звітних періодах; порушення методології обліку. При цьому аудитор формує відповідні робочі документи, де зазначає знайдені помилки і їх вплив на достовірність фінансової звітності. Свою незалежну думку аудитор висловлює в аудиторському звіті.

3.2. Особливості організації обліку витрат в аудиторській компанії

Для аудиту витрати - це грошові витрати, які здійснюються підприємством або організацією з метою забезпечення своєї діяльності. Витрати можуть бути пов'язані з різними аспектами діяльності, такими як закупівля товарів та послуг, оплата заробітної плати, оренда приміщень, оплата комунальних послуг, оплата податків та інших обов'язкових платежів, технічне обслуговування та ремонт обладнання та інше.

Облік витрат є важливою складовою процесу аудиту. Аудитор повинен детально вивчити фінансову звітність підприємства та переконатися, що всі витрати правильно обліковуються. При цьому аудитор повинен переконатися, що витрати були здійснені відповідно до вимог законодавства та відповідних політик та процедур підприємства.

Особливості обліку витрат в аудиторській компанії полягають в тому, що аудиторська компанія може мати різні види витрат, такі як оплата заробітної плати, оренда приміщень, оплата податків, використання професійного програмного забезпечення та інше. Оскільки аудиторська компанія має певні особливості в діяльності, облік витрат повинен відповідати специфіці цієї діяльності. Для цього можуть застосовуватися спеціальні програми обліку витрат, що дозволяють зберігати детальну

інформацію про витрати та аналізувати їх за різними критеріями. Крім того в аудиторській компанії, може бути введена система витрат

Огляд поточної системи обліку витрат ТОВ «Профаудит» може включати такі етапи:

1. Визначення видів витрат - аналіз того, на що та які витрати компанія витрачає гроші.

2. Ведення обліку витрат - складання бухгалтерських документів, які детально описують витрати компанії. До цього може відноситись складання рахунків, квитанцій, актів виконаних робіт та інших документів.

3. Аналіз та контроль витрат - перевірка того, на що та які витрати компанія витрачає гроші, а також виявлення та усунення можливих проблем та недоліків.

Аналіз результатів обліку витрат діяльності компанії дає можливість визначити ефективність витрачання коштів та виявити можливі недоліки у системі витрат компанії. Також це допомагає підготувати прогнози на майбутнє та розробити стратегії зменшення витрат або збільшення прибутку.

Для ефективного обліку витрат необхідно мати якісну інформацію про всі операції, пов'язані з придбанням товарів та послуг. На початку року в ТОВ «Профаудит» складається план витрат, в якому визначаються передбачувані витрати на поточний рік.

Окрім цього, важливо правильно проводити інвентаризацію матеріальних цінностей та обладнання, що дозволить точно визначити залишки на складах і нарахувати амортизацію на підставі акту інвентаризації.

Також необхідно вести облік витрат на заробітну плату, що включає у себе розрахунок зарплати, нарахування і сплату податків та зборів, виплати страхових внесків, витрат на соціальні програми для працівників, страхування та інші витрати.

Крім того, важливим елементом обліку витрат є ведення податкової звітності, що передбачає подання декларацій з ПДВ, податку на прибуток та

інших податків. Також слід вести облік валютних операцій, якщо ТОВ «Профаудит» здійснює міжнародну діяльність.

Усі ці аспекти важливі для забезпечення точного обліку витрат та встановлення контролю за ними. Також важливим є впровадження системи внутрішнього контролю, що дозволить уникнути помилок та зловживань з боку співробітників, а також зменшить ризик втрати активів ТОВ «Профаудит».

Продовження наступного етапу обліку витрат діяльності на прикладі ТОВ «Профаудит» - це аналіз та контроль витрат.

Аналіз витрат - це оцінка та порівняння фактичних витрат з плановими та аналіз причин відхилень. Наприклад, якщо ТОВ «Профаудит» запланувало витрати на зарплату своїх співробітників у розмірі 50 000 грн, а фактично витрачено 60 000 грн, то необхідно проаналізувати причини такого відхилення та розробити план заходів для уникнення подібних ситуацій в майбутньому.

Контроль витрат - це систематична перевірка та моніторинг витрат під час їх здійснення, з метою запобігання перевищення бюджету та збереження ресурсів компанії. Для здійснення контролю витрат, ТОВ «Профаудит» може використовувати різні інструменти, наприклад, встановлення лімітів на витрати підрозділів, регулярне складання звітів про витрати, введення процедур авторизації витрат та інші.

Важливою частиною контролю витрат є також виявлення та запобігання недобросовісним діям працівників, наприклад, випадків корупції, крадіжок, зловживань владою та інших порушень. Для цього можуть використовуватись різноманітні заходи, наприклад, проведення аудиту внутрішнього контролю, встановлення системи дотримання етики та поведінки співробітників, проведення перевірок на предмет дотримання законодавства та ін.

В даній частині детально описуються функції та можливості програмного забезпечення, яке використовує ТОВ «Профаудит» для обліку

витрат. Аналізуються його переваги та недоліки, а також порівнюється з іншими програмами, які можуть використовуватися для забезпечення обліку витрат.

Для забезпечення ефективного обліку витрат ТОВ «Профаудит» використовує комп'ютерну програму обліку витрат. Програма має ряд модулів, що дозволяють реєструвати витрати на оплату праці, матеріальні витрати, витрати на послуги, а також витрати на оплату податків та інших обов'язкових платежів.

Програма дозволяє проводити розрахунки з контрагентами, контролювати залишки матеріалів на складах, ведення довідників контрагентів, матеріалів, рахунків-фактур, нарахування заробітної плати та інші функції, необхідні для забезпечення повного і точного обліку витрат.

Однак, при огляді поточної системи обліку витрат ТОВ «Профаудит» було виявлено деякі недоліки, які потребують вдосконалення. Зокрема, не завжди виконується своєчасний облік витрат та контроль за використанням матеріалів. Також, не завжди дотримуються вимог законодавства щодо збереження первинної документації та звітності, що може призвести до штрафних санкцій.

Отже, потрібно провести аналіз і вдосконалення системи обліку витрат з метою забезпечення точного і своєчасного обліку витрат та контролю за їх використанням.

Переваги та недоліки системи обліку витрат мають суттєвий вплив на ефективність управління фінансовою діяльністю підприємства. Розглянемо детальніше які переваги та недоліки можуть бути в системі обліку витрат ТОВ «Профаудит».

Переваги:

1. Визначення точних витрат: система обліку витрат дозволяє точно визначати, скільки коштує виробництво продукту або послуги. Це дає змогу правильно оцінювати рентабельність продукту та приймати виробничі рішення.

2. Контроль витрат: система обліку витрат дозволяє контролювати витрати та встановлювати причини їх збільшення. Це дозволяє зменшувати витрати та підвищувати ефективність діяльності підприємства.

3. Аналіз діяльності: наявність системи обліку витрат дозволяє проводити аналіз діяльності підприємства, визначати рентабельність окремих видів продукції, виявляти невикористані ресурси та ефективно використовувати їх.

4. Підготовка звітності: система обліку витрат є основою для підготовки фінансової звітності підприємства. Це дозволяє забезпечити достовірність та правильність звітності, що є важливим для укладення контрактів з партнерами та привернення інвесторів.

Недоліки:

1. Високі витрати на ведення системи: створення та підтримка системи обліку витрат вимагає значних витрат на закупівлю програмного забезпечення та обладнання, навчання персоналу, підготовку документації тощо.

Далі можна розглянути рекомендації щодо вдосконалення системи обліку витрат у ТОВ «Профаудит».

1. Використання інформаційних систем

Однією з рекомендацій є використання сучасних інформаційних систем для обліку витрат. Це може забезпечити автоматизовану обробку даних, швидке формування звітів та мінімізацію ризику помилок. Для цього необхідно встановити спеціальне програмне забезпечення та провести необхідну підготовку працівників.

2. Введення бюджетування

Введення бюджетування може допомогти вирішити проблему непланових витрат та збільшити контроль над фінансами. При цьому необхідно ретельно вивчити діяльність ТОВ «Профаудит», визначити потреби та ресурси, необхідні для реалізації планів, та розробити детальний бюджет на певний період.

3. Впровадження внутрішнього контролю

Однією з головних проблем у системі обліку витрат ТОВ «Профаудит» є відсутність достатнього контролю над витратами. Впровадження внутрішнього контролю може вирішити цю проблему. Для цього необхідно визначити та формалізувати процедури контролю, проводити аналіз діяльності, а також розробити систему звітності та внутрішнього аудиту.

4. Підвищення кваліфікації працівників

Ще одна рекомендація щодо вдосконалення системи обліку витрат ТОВ «Профаудит» - це підвищення кваліфікації працівників. Необхідно проводити регулярні тренінги та семінари

Наступним кроком після огляду поточної системи обліку витрат ТОВ «Профаудит» було проведено аналіз переваг та недоліків цієї системи. Результати аналізу допомогли виявити сильні та слабкі сторони системи та знайти можливості для її удосконалення.

Переваги системи обліку витрат:

1. Автоматизація процесів. Використання програмних засобів для обліку витрат дозволяє автоматизувати багато процесів, зменшити кількість помилок та збільшити швидкість обробки інформації.

2. Висока точність обліку. Вірність та точність обліку витрат забезпечується використанням спеціалізованого програмного забезпечення, що дозволяє мінімізувати помилки та забезпечити точність даних.

3. Ефективність управління. Система обліку витрат дозволяє ефективно керувати фінансовими ресурсами, планувати та контролювати витрати, що дозволяє досягти більш ефективного управління діяльністю компанії.

4. Можливість аналізу даних. Система обліку витрат надає можливість проведення аналізу витрат, що дозволяє виявити проблемні місця та знайти шляхи їх вирішення.

5. Збереження часу. Використання системи обліку витрат дозволяє зменшити час, необхідний для збору та обробки даних, що дозволяє скоротити трудомісткість процесу та збільшити продуктивність працівників.

Недоліки системи обліку витрат:

1. Високі витрати на впровадження. Впровадження системи обліку витрат може зайняти значну кількість коштів на придбання програмного забезпечення

2. Відсутність автоматизованої системи обліку витрат. Поточна система обліку витрат базується на використанні електронних таблиць, що зберігаються на комп'ютері головного бухгалтера. Така система не забезпечує достатньої швидкості обліку витрат та не дозволяє забезпечити достатню захищеність даних.

3. Відсутність системи контролю за правильністю внесення даних. Оскільки весь облік ведеться вручну, інформація може бути введена з помилкою або навмисно спотворена, що може призвести до помилкових розрахунків та збитків для компанії.

4. Відсутність системи мотивації персоналу до ретельного обліку витрат. Часто співробітники не розуміють, як їхня робота впливає на фінансові результати компанії та не мають достатньої мотивації для ретельного обліку витрат.

5. Низький рівень автоматизації процесу збору та обробки даних. Наприклад, збір даних про витрати з різних джерел вимагає значних зусиль та затрат часу, що ускладнює та уповільнює процес обліку витрат.

6. Відсутність детального розбиття витрат на окремі складові. Наприклад, у поточній системі обліку витрат витрати на оплату праці, витрати на оренду приміщень та витрати на паливо та енергоносії розраховуються окремо, але не розбиті на більш детальні складові, такі як оплата трудової діяльності окремих співробітників

Організація обліку витрат в аудиторській компанії має свої особливості, пов'язані зі специфікою діяльності цього виду підприємства.

Аудиторська компанія є посередником між клієнтом та державними органами, іншими словами, її функцією є надання послуг з перевірки діяльності клієнтів на відповідність законодавству. Така діяльність має свої особливості, які впливають на організацію обліку витрат в аудиторській компанії.

Однією з особливостей організації обліку витрат в аудиторській компанії є те, що витрати, пов'язані з виконанням аудиту, повинні бути розкриті окремо для кожного клієнта. Це означає, що облік витрат повинен бути здійснений не лише загально, але й окремо для кожного клієнта.

Другою особливістю організації обліку витрат в аудиторській компанії є те, що з частотою виконання аудиту пов'язані зміни у витратах. В залежності від складності та об'єму робіт, пов'язаних з аудитом, витрати можуть змінюватися. Так, у період активної діяльності аудиторської компанії можуть збільшуватися витрати на заробітну плату, оренду приміщень та інші витрати, пов'язані з функціонуванням підприємства.

Третьою особливістю організації обліку витрат в аудиторській компанії є необхідність розкриття витрат перед клієнтами та державними органами. Витрати на аудит повинні бути детальними

Організація обліку витрат в аудиторській компанії може мати свої особливості. Одна з таких особливостей полягає у тому, що аудиторська компанія проводить професійну діяльність та надає послуги своїм клієнтам. Тому витрати аудиторської компанії можуть бути різними за характером та специфікою.

Для організації обліку витрат в аудиторській компанії необхідно використовувати систему обліку, яка дозволяє відстежувати витрати та їх розподіл за певними статтями витрат. Одним з основних інструментів обліку витрат є бухгалтерський облік. В рамках бухгалтерського обліку витрати можуть бути розподілені за різними статтями витрат, такими як заробітна плата, оренда, комунальні послуги, офісне обладнання, інформаційні технології тощо.

Для ефективного управління витратами аудиторської компанії необхідно вести облік витрат на різних етапах їх виникнення. Наприклад, для витрат на заробітну плату необхідно вести облік робочого часу співробітників та заробітної плати за кожним з них. Для витрат на оренду приміщень необхідно вести облік оплати орендної плати та комунальних послуг. Для витрат на офісне обладнання необхідно вести облік його придбання та обслуговування.

Організація обліку витрат в аудиторській компанії має свої особливості. Відбувається він на різних етапах проведення аудиту та включає наступні види витрат:

1. Витрати на проведення аудиту. Це включає витрати на заробітну плату аудиторів та асистентів, їх перевезення та харчування, оплату послуг зв'язку та оренди приміщення, покупку необхідного обладнання та програмного забезпечення, витрати на документацію та звіти, а також інші витрати, пов'язані з проведенням аудиту.

2. Витрати на розвиток бізнесу. Це можуть бути витрати на маркетингові дослідження, розробку бізнес-плану, підготовку тендерної документації, участь в тендерах та інші витрати, пов'язані з розвитком аудиторської компанії.

3. Витрати на навчання. Аудитори повинні постійно підвищувати свою кваліфікацію, тому витрати на навчання є значними. Це можуть бути витрати на курси підвищення кваліфікації, семінари, конференції, підготовку до професійних іспитів та інші витрати, пов'язані з навчанням.

4. Витрати на оплату послуг інших підрядників. Аудиторська компанія може залучати підрядників для виконання окремих робіт, які не входять до компетенції самої компанії. Це можуть бути витрати на юридичні послуги, послуги з аудитування фінансової звітності, послуги з оцінки майна та інші послуги.

3.3. Практика синтетичного обліку витрат на підприємстві

Для узагальнення інформації про собівартість реалізованої готової продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг призначений рахунок 90 «Собівартість реалізації» .

За дебетом рахунка 90 «Собівартість реалізації» відображають виробничу собівартість реалізованої готової продукції, робіт, послуг, фактичну собівартість реалізованих товарів (без торгових націнок), за кредитом – списання в порядку закриття дебетового обігу на рахунок 79 «Фінансові результати» .

Адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати не включають до складу виробничої собівартості готової та реалізованої продукції, тому інформацію про такі витрати узагальнюють на рахунках обліку витрат звітного періоду – 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності».

Типові операції за рахунком 90 «Собівартість реалізації» наведені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 - Типові операції за рахунком 90 «Собівартість реалізації»

Зміст господарської операції	Кор-ція рахунків	
	Дебет	Кредит
Відображено собівартість реалізованих:		
- тварин на вирощуванні та відгодівлі	90	21
- робіт і послуг допоміжних виробництв	90	23
- готової продукції	90	26
- продукції сільськогосподарського виробництва	90	27
- товарів	90	28
Включення до собівартості реалізованих продукції, робіт, послуг, загальновиробничих витрат, собівартість послуг машино-транспортного парку	90	91
Списано собівартість реалізованої продукції, товарів, послуг на фінансові результати	79	90

Підприємства поряд з прямими витратами на виробництво продукції (робіт, послуг) здійснюють такі, що не можна відразу віднести на конкретний вид виробництва. Зокрема, витрати на організацію та управління

виробництвом, які одночасно стосуються не окремих його видів, а кількох або й усього разом. Залежно від того, належать такі витрати до окремих галузей чи до організації та управління виробництвом усього підприємства, їх обліковують як загальновиробничі або адміністративні (загальнозаводські).

Загальна їх назва - накладні витрати – зумовлена особливістю включення їх у собівартість продукції основного виробництва шляхом пропорційного розподілу до суми прямих витрат (наприклад, оплати праці та витрат на експлуатацію й утримання обладнання – у промисловості, загальної суми за виключенням вартості насіння, кормів, сировини – у сільському господарстві тощо) тобто вони накладаються на прямі витрати.

До складу загальновиробничих витрат включають затрати на утримання управлінського і господарського персоналу цехів (бригад, ферм – на сільськогосподарських підприємствах), витрати на охорону праці, знос малоцінних і швидкозношуваних предметів, втрати від простоїв, нестачі та псування сировини і матеріалів у межах природних втрат при зберіганні в цехах, витрати на службові відрядження та ін.

На підприємствах із цеховою структурою управління виробництвом загальновиробничі витрати обліковують щодо окремих цехів (бригад, ферм). Їх відносять на собівартість лише того підрозділу, де їх здійснювали.

У фінансовому обліку такі витрати списують загальною сумою на собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) без розподілу за видами чи найменуваннями. Для обліку таких накладних витрат, а також витрат на утримання та експлуатацію машин і обладнання призначений рахунок 91 «Загальновиробничі витрати». Цей рахунок не застосовують підприємства торгівлі.

За дебетом рахунка 91 «Загальновиробничі витрати» відображають суму визнаних витрат, за кредитом – щомісячне списання на рахунки 23 «Виробництво» та 90 «Собівартість реалізації» за відповідним розподілом.

Таблиця 3.2 - Типові операції за рахунком 91 «Загальновиробничі витрати»

Зміст господарської операції	Кор-ція рахунків	
	Дебет	Кредит
Списано вартість запасів, витрачених на: господарські потреби цеху, утримання і експлуатацію основних засобів; ремонт основних засобів загальновиробничого призначення; проведення випробувань; заходи щодо охорони праці та техніки безпеки та ін.	91	20,22, 25
Нараховано заробітну плату працівникам апарату управління цехами, дільницями, іншому загальновиробничому персоналу	91	661
Здійснено відрахування на соціальні заходи з фонду оплати праці працівників загальновиробничого характеру	91	65
Нараховано амортизацію необоротних активів загальновиробничого призначення	91	13
Відображено резервування сум для забезпечення майбутньої оплати відпусток працівникам, зайнятим на роботах загальновиробничого характеру	91	47
Відображено вартість спожитих на загальновиробничі потреби електроенергії, пари, води, газу та інших видів енергії, отриманих зі сторони	91	63
Відображено вартість робіт і послуг, наданих цеху іншими основними і допоміжними цехами, обслуговуючими виробництвами і господарствами	91	23
Віднесено до складу витрат на виробництво змінні і розподілені постійні загальновиробничі витрати	23	91
Віднесено на собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) нерозподілені загальновиробничі витрати	90	91

Аналітичний облік ведуть за місцями виникнення, центрами відповідальності та статтями (видами) витрат. Типові операції за рахунком 91 «Загальновиробничі витрати» наведені в табл. 3.2.

Для відображення загальногосподарських витрат, пов'язаних з управлінням та обслуговуванням підприємства призначений рахунок 92 «Адміністративні витрати».

За дебетом рахунка 92 «Адміністративні витрати» відображають суму визнаних адміністративних витрат, за кредитом – списання на рахунок 79 «Фінансові результати».

До загальногосподарських витрат, зокрема, належать витрати на утримання адміністративно-управлінського персоналу, на їх службові відрядження, на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського призначення (оренда, амортизація, ремонт, комунальні послуги), охорону, юридичні, аудиторські, транспортні послуги, поштово-телеграфні, канцелярські витрати, сума податків, зборів (обов'язкових платежів) тощо.

У фінансовому обліку загальногосподарські витрати не розподіляють, а списують загальною сумою на рахунок 79 «Фінансові результати».

Загальногосподарські витрати в управлінському обліку можна включати до собівартості продукції основного виробництва (включаючи товари народного споживання, що виготовляються з відходів) і до собівартості тієї частини продукції (робіт, послуг) допоміжних виробництв, що виконується для реалізації, капітального будівництва або для непромислових господарств підприємства розрахунковим шляхом, тобто без складання кореспонденції рахунків. До собівартості міжцехових замовлень і забракованої продукції загальногосподарські витрати не включають. Типові операції за рахунком 92 «Адміністративні витрати» наведені в табл. 3.3.

Трудові й матеріальні затрати підприємств торгівлі та постачання на організацію переміщення товарів від виробника до споживача відображають як витрати обігу. Їх обліковують на рахунку 93 «Витрати на збут». Поряд із витратами обігу на цих підприємствах можуть бути наявними витрати виробництва (в підсобному господарстві, у громадському харчуванні тощо), облік яких здійснюють на рахунку 23 «Виробництво».

Таблиця 3.3 - Типові операції за рахунком 92 «Адміністративні витрати»

Зміст господарської операції	Кор-ція рахунків	
	Дебет	Кредит
Списано матеріальні витрати, що належать до адміністративних витрат	92	20, 22, 63
Списано витрати на оплату праці працівників адміністративно-управлінського персоналу (директора, бухгалтерів)	92	661

Продовження табл.3.3		
Нараховано відрахування на соціальні заходи з фонду оплати праці працівників адміністративно-управлінського персоналу	92	65
Нараховано амортизацію необоротних активів загальногосподарського призначення	92	13
Відображено інші адміністративні витрати (наприклад, на оплату послуг телефонного зв'язку, поштового зв'язку, оплату юридичних і аудиторських послуг)	92	63,68
Наприкінці місяця загальна сума сформованих адміністративних витрат списується на фінансові результати операційної діяльності підприємства	791	92
Відображено витрати на отримання різних дозволів на проведення робіт від санепідемстанції, органів пожежної безпеки, охорони праці	92	685
Сплачено уповноваженому банку суми комісійної винагороди за здійснення операції з купівлі іноземної валюти	92	333
Нарахування збору до Пенсійного фонду, який підприємство сплачує при купівлі іноземної валюти для розрахунків з іноземним постачальником	92	651

До витрат на збут, зокрема, належать витрати на пакувальні матеріали, транспортування продукції, товарів за умовами договору, витрати на маркетинг та рекламу, включаючи відрядження працівників збуту, витрати на оплату праці й комісійні продавцям, торговим агентам, працівникам відділу збуту, амортизацію, ремонт та утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, що використовуються для забезпечення збуту продукції, товарів, робіт і послуг, витрати на гарантійний ремонт, страхування товарів при доставці тощо.

За дебетом рахунка відображають суму визнаних витрат на збут, за кредитом – списання на рахунок 79 «Фінансові результати».

Типові операції за рахунком 93 «Витрати на збут» наведені в табл. 3.4.

Для обліку витрат операційної діяльності підприємства, крім витрат, що відображають на рахунках 90 «Собівартість реалізації», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут» призначений рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності».

За дебетом рахунка відображають суму визнаних витрат, за кредитом - списання на рахунок 79 «Фінансові результати».

Таблиця 3.4 - Типові операції за рахунком 93 «Витрати на збут»

Зміст господарської операції	Кор-ція рахунків	
	Дебет	Кредит
Списано матеріальні витрати, що належать до витрат на збут	93	20, 22, 63
Нараховано заробітну плату працівникам відділу збуту	93	661
Відображено суму відрахувань на соціальні заходи з фонду оплати праці працівників відділу збуту	93	65
Нараховано знос по необоротних активах, використовуваних для збуту послуг, що надаються	93	13
Нараховано інші витрати на збут (наприклад, витрати на рекламу послуг, що надаються)	93	63,68
Наприкінці місяця загальна сума сформованих витрат на збут списується на фінансові результати операційної діяльності підприємства	791	93

Типові операції за рахунком 94 «Інші витрати операційної діяльності» наведені в табл. 3.5.

Таблиця 3.5 - Типові операції за рахунком 94 «Інші витрати операційної діяльності»

Зміст господарської операції	Кор-ція рахунків	
	Дебет	Кредит
Відображено в обліку витрати на дослідження і розробку	941	20, 22, 66,65
Списано реалізовану іноземну валюту	942	312
Відображено собівартість реалізованих виробничих запасів	943	20
Створено резерв сумнівних боргів	944	38
Відображено витрати від операційних курсових різниць	945	312,314,332, 334, 362, 632
Віднесено на витрати втрати від знецінення запасів	946	20, 22, 26,28
Відображено втрати і нестачі від псування цінностей (якщо винуватця не встановлено)	947	20,22,23,25, 26,28
Відображено визнані штрафи та санкції	948	31,63,64,65, 68
Відображено інші витрати операційної діяльності (матеріальна допомога, понаднормові витрати від браку)	949	301,24
Віднесено інші операційні витрати на зменшення фінансового результату	791	94

На рахунку 95 «Фінансові витрати» ведуть облік витрат фінансової діяльності підприємства.

За дебетом рахунка відображають суму визнаних витрат, за кредитом - списання на рахунок 79 «Фінансові результати».

Типові операції за рахунком 95 «Фінансові витрати» наведені в табл. 3.6.

Таблиця 3.6 - Типові операції за рахунком 95 «Фінансові витрати»

Зміст господарської операції	Кор.-ція рахунків	
	Дебет	Кредит
Нараховані проценти за користування кредитом	951	684
Нараховані проценти за договором фінансової оренди	952	684
Нараховані відсотки за облігаціями	952	684
Нарахування виплат у вигляді роялті	952	684
Сплачені нараховані відсотки та інші фінансові витрати	684	301,31
Фінансові витрати, списані на фінансові результати	792	951,952

На рахунку 96 «Втрати від участі в капіталі» обліковують втрати від зменшення вартості інвестицій, облік яких здійснюють шляхом участі в капіталі, котрі виникають у процесі інвестиційної діяльності підприємства.

Основні вимоги до обліку інвестицій подані в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції».

За дебетом рахунка відображають суму визнаних втрат, за кредитом – списання на рахунок 79 «Фінансові результати». Типові операції за рахунком 96 «Витрати від участі в капіталі» наведені в табл. 3.7.

Таблиця 3.7 - Типові операції за рахунком 96 «Витрати від участі в капіталі»

Зміст господарської операції	Кор.-ція рахунків	
	Дебет	Кредит
Відображено інвестором збитки, одержані від інвестиційної і діяльності (здійснюваної за методом участі в капіталі)	96	141
Списано одержані збитки на фінансові результати	792	96

На рахунку 97 «Інші витрати» обліковують витрати, що виникають у процесі звичайної діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані з виробництвом або реалізацією основної продукції (товарів) і послуг, а також витрат страхової діяльності. За дебетом субрахунків 971 – 977 відображають

суми визнаних витрат, за кредитом – списання на рахунок 79 «Фінансові результати». Типові операції за рахунком 97 «Інші витрати» наведені в табл. 3.8.

Таблиця 3.8 - Типові операції за рахунком 97 «Інші витрати»

Зміст господарської операції	Кор-ція рахунків	
	Дебет	Кредит
Відображено собівартість реалізованих фінансових інвестицій	971	14,35
Списано собівартість реалізованих необоротних активів, тобто залишкову вартість основних засобів, нематеріальних активів тощо	972	10, 12, 11,18
Відображено списання реалізованих цілісних майнових комплексів	973	10
Відображено втрати від неопераційної від'ємної курсової і різниці	974	302,312,314, 332, 334, 342
Відображено суму знецінення (уцінки) необоротних активів, фінансових санкцій	975	10, 12, 14,35
Відображається залишкова вартість необоротних активів при їх списанні, ліквідації	976	10, 11, 12, 18
Здійснено списання інших витрат звичайної діяльності, і які не знайшли відображення на інших субрахунках рахунка	977	30,31
Списано наприкінці звітного періоду на фінансові результати інші витрати звичайної діяльності	793	97

На рахунку 98 «Податок на прибуток» обліковують належну за даними бухгалтерського обліку суму податку на прибуток від звичайної діяльності .

Таблиця 3.9 - Типові операції за рахунком 98 «Податок на прибуток»

Зміст господарської операції	Кор. рахунків	
	Дебет	Кредит
Відображення витрат з податку на прибуток за даними бухгалтерського обліку	981	641
Відображення суми зменшення відстрочених податкових активів, які обліковувалися на рахунку 17 на початок року	981	17
Відображення відстрочених податкових зобов'язань щодо податку на прибуток	981	54
Відображення суми несплаченого прибутку за результатами збитків від надзвичайних подій	981	99
Відображення податку на прибуток у разі одержання прибутку від надзвичайних подій	982	641
Списання витрат з податку на прибуток на фінансові результати	79	98

За дебетом рахунка відображають нараховану суму податку на прибуток, за кредитом – списання на фінансові результати на рахунку 79. Типові операції за рахунком 98 «Податок на прибуток» наведенні в табл. 3.10.

Для складання облікових реєстрів використовуються дані первинних документів, накопичувальних відомостей, аркушів-розшифровок, інших журналів.

Таблиця 3.10 - Первинні документи по відповідним рахункам витрат

Шифр та назва рахунку	Первинні документи
90 «Собівартість реалізації»	Розрахунок бухгалтерії, довідка бухгалтерії
91 «Загальновиробничі витрати»	Авансовий звіт, акт виконаних робіт, видатковий касовий ордер, накладна, рахунок, посвідчення про відрядження, довідка бухгалтерії, розрахунок бухгалтерії, акт відремонтованих об'єктів.
92 «Адміністративні витрати»	Авансовий звіт, акт виконаних робіт, видатковий касовий ордер, накладна, рахунок, посвідчення про відрядження, РПВ, довідка бухгалтерії, розрахунок бухгалтерії, акт відремонтованих об'єктів, виписка банку
93 «Витрати на збут»	Авансовий звіт, акт виконаних робіт, видатковий касовий ордер, накладна, рахунок, посвідчення про відрядження, РПВ, довідка бухгалтерії, розрахунок бухгалтерії, акт відремонтованих об'єктів.
94 «Інші витрати операційної діяльності»	Авансовий звіт, акт виконаних робіт, видатковий касовий ордер, накладна, рахунок, посвідчення про відрядження, РПВ, довідка бухгалтерії, розрахунок бухгалтерії, акт відремонтованих об'єктів, акт уцінки, порівняльна відомість, акт інвентаризації, інвентаризаційний опис
95 «Фінансові витрати»	Видатковий касовий ордер, виписка банку, довідка бухгалтерії, розрахунок бухгалтерії
98 «Податок на прибуток»	Розрахунок бухгалтерії, довідка бухгалтерії

3.4. Характеристика та тестування внутрішньогосподарського контролю (аудиту) на підприємстві

Облік та внутрішній контроль витрат є важливими аспектами фінансового менеджменту, які допомагають підприємствам ефективно управляти своїми ресурсами та забезпечувати досягнення стратегічних цілей.

Внутрішньогосподарський контроль - це система заходів, спрямованих на забезпечення ефективності та ефективності внутрішніх операцій компанії. Основні цілі внутрішнього контролю - це забезпечення точності та достовірності фінансової звітності, захист активів компанії від зловживань та недбалості, а також забезпечення дотримання законодавства та політики компанії.

Внутрішній контроль витрат - це процес контролювання витрат в межах підприємства з метою забезпечення їх ефективного та раціонального використання. Він дозволяє виявляти та запобігати несанкціонованим витратам, шахрайству та іншим формам зловживання засобами підприємства. Внутрішній контроль витрат включає в себе організацію процесу затвердження та здійснення витрат, перевірку відповідності витрат плановій структурі та затвердженим нормам, а також аналіз витрат з метою їх оптимізації.

Внутрішньогосподарський контроль, або аудит, є важливим елементом ефективного функціонування будь-якого підприємства. На підприємстві ТОВ «Профін» внутрішній контроль здійснюється з метою забезпечення точного та надійного фінансового обліку та зменшення ризику виникнення помилок та зловживань.

Основні характеристики внутрішнього контролю на підприємстві ТОВ «Профін» можуть включати:

1. Розробка та виконання процедур контролю. Підприємство ТОВ «Профін» має розроблені процедури контролю, які включаються до робочих інструкцій, та виконуються на різних етапах фінансового обліку. Наприклад, при виконанні бухгалтерських операцій, обліку заборгованості, складанні звітів та інших процесів.

2. Внутрішні перевірки. На підприємстві ТОВ «Профін» проводяться внутрішні перевірки з метою виявлення недоліків та помилок в фінансовому обліку. Перевірки проводяться регулярно та обов'язково під час

закінчення фінансового року. При цьому використовуються різні методи, включаючи перевірку документів, випадкові перевірки та інші.

3. Контроль над доступом до даних та обмеження прав доступу до них. Підприємство «Профаудит» має встановлені правила доступу до фінансових даних, що обмежують право на доступ до них тільки осіб, які мають необхідні повноваження та дозвіл.

4. Контроль над використанням фінансових ресурсів. Підприємство "Профаудит" має встановлені процедури контролю над використанням фінансових ресурсів, що включає контроль над витратами та бюджетними обмеженнями. Ці процедури спрямовані на забезпечення ефективного використання ресурсів та зменшення можливості виникнення зловживань або витрат, що не відповідають бюджетним показникам.

5. Система внутрішньої звітності та аналізу даних. На підприємстві «Профаудит» діє система внутрішньої звітності, яка дозволяє вчасно виявляти проблеми та помилки фінансовому обліку, та система аналізу даних, яка допомагає управлінню приймати обґрунтовані рішення щодо ефективного використання ресурсів та управління ризиками.

6. Система внутрішньої контрольної документації. На підприємстві «Профаудит» здійснюється ведення внутрішньої контрольної документації, що включає в себе інструкції, журнали та інші документи, які дозволяють вести ефективний внутрішній контроль та забезпечити точність та надійність фінансового обліку.

Методичні прийоми контролю витрат на виробництво та калькулювання собівартості продукції на підприємстві "Профаудит" можуть включати наступні етапи:

1. Визначення методів калькулювання собівартості продукції: Підприємство може використовувати різні методи калькулювання собівартості продукції, такі як метод повних витрат, метод змінних витрат, метод виробничої собівартості тощо.

2. Облік витрат на виробництво: Для ефективного контролю витрат необхідно систематично вести облік витрат на виробництво. Це може бути здійснено за допомогою системи обліку витрат, де кожна витрата фіксується та класифікується за відповідними статтями.

3. Контроль за матеріальними запасами: Контроль за матеріальними запасами дозволить уникнути надмірного накопичення запасів та зменшити витрати на їх зберігання. Для цього необхідно здійснювати систематичний облік матеріальних запасів та контролювати їх рух на підприємстві.

4. Контроль за операційними витратами: До операційних витрат можуть відноситись витрати на оренду приміщень, комунальні послуги, заробітну плату, транспортні витрати та інші. Для контролю за цими витратами необхідно систематично вести облік та контролювати їх рівень.

5. Визначення точки беззбитковості: Визначення точки беззбитковості дозволить встановити мінімальний рівень продажів, який забезпечує повернення витрат на виробництво та досягнення прибутку. Це дозволить контролювати рівень витрат та доходів на підприємства

6. Аналіз витрат на виробництво: Аналіз витрат на виробництво дозволить виявити невиправдані витрати та знайти способи їх зменшення. Для цього можна застосувати різні методи аналізу витрат, наприклад, АВС-аналіз, варіантний аналіз тощо.

7. Встановлення цін на продукцію: Встановлення правильної ціни на продукцію дозволить забезпечити прибутковість підприємства та його конкурентоспроможність на ринку. Для цього необхідно враховувати всі витрати на виробництво, а також рівень конкуренції на ринку.

8. Моніторинг та аналіз результатів: Моніторинг та аналіз результатів дозволить вчасно виявляти відхилення від плану та вживати заходів щодо їх виправлення. Для цього можна використовувати різні методи аналізу результатів, наприклад, фінансовий аналіз, бюджетний аналіз тощо.

Загалом, систематичний контроль витрат на виробництво та калькулювання собівартості продукції на підприємстві "Профаудит" може

бути забезпечений за допомогою вищезгаданих методичних прийомів. Це дозволить зменшити витрати на виробництво та збільшити прибутковість підприємства.

Контроль витрат на виробництво та калькулювання собівартості продукції є важливим елементом фінансового менеджменту підприємства. Нижче наведено декілька методичних прийомів, які можна використовувати для ефективного контролю витрат та калькулювання собівартості на підприємстві ТОВ «Профаудит»:

1. Застосування стандартів собівартості: Стандартизація витрат допоможе визначити середню вартість одиниці продукції, а це дасть можливість зрозуміти, чи вигідно виробляти цю продукцію.

2. Застосування системи внутрішнього контролю: Налагодження системи внутрішнього контролю дозволить відстежувати витрати на кожному етапі виробництва та виявляти можливі витoki коштів.

3. Використання методу АВС-аналізу: АВС-аналіз дозволяє розподілити витрати за важливістю виробничих процесів. Це дозволить зосередитися на важливих витратах та зменшити витрати на менш важливих етапах виробництва.

4. Відстеження кількості відходів: Моніторинг відходів на виробництві допоможе виявити можливості зниження витрат та покращення процесів виробництва.

5. Використання програмного забезпечення для калькулювання собівартості: Використання програмного забезпечення дозволить автоматизувати процес калькулювання собівартості, що зменшить можливість помилок та підвищить точність калькулювання.

6. Постійний моніторинг витрат: Постійний моніторинг витрат дозволить вчасно виявляти витoki коштів та знаходити шляхи зниження витрат.

7. Використання бюджетів

8. Аналіз показників продуктивності: Моніторинг показників продуктивності дозволить виявляти можливості для покращення ефективності виробництва та зменшення витрат.

9. Впровадження системи Lean Manufacturing: Lean Manufacturing є методологією, яка спрямована на зниження витрат та оптимізацію процесів виробництва.

10. Постійне навчання та підвищення кваліфікації працівників: Навчання та підвищення кваліфікації працівників допоможе у збільшенні ефективності виробництва та зменшенні витрат.

11. Аналіз конкурентів: Аналіз конкурентів дозволить виявляти можливості для зниження витрат та підвищення ефективності виробництва в порівнянні з конкурентами.

12. Використання методу Just-in-Time: Just-in-Time є методологією, що спрямована на оптимізацію процесів виробництва та зменшення запасів, що дозволяє знижувати витрати.

Загалом, ефективний контроль витрат та калькулювання собівартості на підприємстві ТОВ «Профаудит» можна досягти за умови використання комплексного підходу, що включає в себе застосування різноманітних методів та прийомів, впровадження відповідних систем та програмного забезпечення, а також постійний моніторинг та аналіз результатів діяльності підприємства.

У підсумку, на підприємстві ТОВ «Профаудит» внутрішній контроль включає в себе розробку та виконання процедур контролю, внутрішні перевірки, контроль над доступом до даних, контроль над використанням фінансових ресурсів, систему внутрішньої звітності та аналізу даних, а також систему внутрішньої контрольної документації.

На підприємстві ТОВ «Профаудит» також діє система зовнішнього контролю, яка включає періодичний аудит фінансової звітності та дотримання законодавства. Зовнішній аудит проводиться незалежною аудиторською фірмою та допомагає підтвердити правильність та

достовірність фінансової звітності, а також виявляти можливі порушення законодавства.

Для забезпечення ефективного взаємодії між внутрішнім та зовнішнім контролем на підприємстві ТОВ «Проф аудит» діє система взаємодії та обміну інформацією. Внутрішній контроль надає зовнішньому аудиту необхідну інформацію та документацію для проведення аудиту, а зовнішній аудит допомагає виявляти можливі недоліки та проблеми в системі внутрішнього контролю та запропонувати їх вирішення.

Отже, на підприємстві ТОВ «Проф аудит» внутрішній та зовнішній контроль є важливими елементами управління фінансовими ресурсами та забезпечення їх ефективного використання. Ці процедури допомагають підприємству зменшувати ризики виникнення зловживань та помилок у фінансовому обліку, а також забезпечувати точність та достовірність фінансової звітності.

Основні принципи обліку та внутрішнього контролю витрат:

- Систематичність: Облік та контроль витрат повинні здійснюватися систематично та регулярно.

- Об'єктивність: Облік та контроль витрат повинні бути об'єктивними та відображати реальний стан речей.

Внутрішній контроль витрат - система процедур та політик, які використовуються компанією для забезпечення ефективного та економічного використання ресурсів. Вона допомагає попереджувати та виявляти можливі фінансові ризики та зменшувати витрати.

Основні етапи внутрішнього контролю витрат включають:

- Визначення відповідальних осіб - кожна людина в компанії повинна бути відповідальною за витрати, пов'язані з її діяльністю.

- Розробка процедур - розроблення стандартів та процедур, які описують, які витрати допустимі та як вони мають бути оформлені.

- Моніторинг та аналіз витрат - ведення обліку витрат, їхній аналіз та виявлення незвичних та непередбачуваних витрат.

- Внутрішній аудит - процес оцінки ефективності внутрішнього контролю витрат та його відповідність встановленим стандартам.

Використання внутрішнього контролю витрат допомагає підвищити ефективність витрачання коштів та зменшити ризики збитків. Компанії, які відповідально підходять до контролю витрат, можуть знизити загальні витрати та збільшити прибуток.

Значення внутрішньогосподарського контролю витрат полягає у забезпеченні правильного та ефективного використання фінансових ресурсів підприємства. Внутрішній контроль витрат є важливим елементом фінансового менеджменту та фінансової звітності, який дозволяє досягати наступних результатів:

1. Ефективне використання ресурсів: Внутрішній контроль дозволяє забезпечити ефективне використання ресурсів підприємства та уникнути недосвідченості ресурсів, що може призвести до непотрібних витрат.
2. Зменшення ризику зловживань: Внутрішній контроль допомагає зменшити ризик зловживаннями та недбалості у витратах, що може знизити прибуток та негативно вплинути на імідж підприємства.
3. Забезпечення надійності та точності фінансової звітності: Внутрішній контроль допомагає забезпечити надійність та точність фінансової звітності, що є важливим для прийняття рішень управління та залучення інвесторів.
4. Забезпечення виконання законодавства: Внутрішній контроль допомагає забезпечити виконання законодавства та регулювання в галузі фінансової звітності та оподаткування.
5. Підвищення довіри споживачів та інвесторів: Внутрішній контроль допомагає підвищити довіру споживачів та інвесторів до підприємства, що може позитивно вплинути на його репутацію та фінансові показники.

6. Покращення ефективності управління: Внутрішній контроль дозволяє збільшити ефективність управління витратами та підвищити рівень компетентності управлінського персоналу.

7. Переваги в конкурентній боротьбі: Підприємства, які мають ефективний внутрішній контроль витрат, можуть виявляти конкурентну перевагу на ринку, оскільки вони здатні пропонувати більш конкурентоспроможні ціни та забезпечувати якість продукції/послуг.

8. Зменшення збитків від шахрайства та крадіжок: Внутрішній контроль допомагає запобігти збиткам від шахрайства та крадіжок в компанії, що може позитивно вплинути на фінансові результати підприємства.

Отже, внутрішній контроль витрат є необхідним елементом ефективного фінансового менеджменту та забезпечує здійснення оптимальних витрат, надійність та точність фінансової звітності та зниження ризиків для підприємства

Внутрішньогосподарський контроль - це система внутрішніх процедур, політик і контролюючих механізмів, призначених для забезпечення ефективності, ефективності та надійності фінансової діяльності підприємства.

Будь-яке підприємство повинно мати свою систему внутрішнього контролю, яка повинна забезпечувати ефективне використання фінансових ресурсів і запобігати шахрайству, помилкам та неправильним діям.

Для забезпечення внутрішнього контролю підприємство повинно мати:

1. Політику та процедури, що регулюють фінансову діяльність, зокрема збір, обробку і звітування фінансової інформації.

2. Організацію відповідальних посадових осіб, які здійснюють контроль за фінансовою діяльністю та її відповідність до політик і процедур.

3. Відповідну документацію, що дозволяє відслідковувати фінансові операції та забезпечувати їх правильність та відповідність нормативним вимогам.

4.Регулярні перевірки фінансової діяльності, які дозволяють виявляти та запобігати фінансовим недолікам.

5.Підготовку звітності та документів, які дозволяють відобразити фінансову діяльність підприємства та її результати.

6. Контроль за витратами на матеріали та інвентар, що використовуються в процесі діяльності підприємства.

7.Контроль за витратами на послуги, що надаються підприємству.

8.Контроль за витратами на транспортні засоби та паливо.

9.Контроль за витратами на комунальні послуги та інші пов'язані з експлуатацією приміщень витрати.

10.Контроль за витратами на оплату праці, включаючи зарплату, податки, страхування та інші зобов'язання перед працівниками.

11.Контроль за витратами на рекламу та маркетинг.

12.Контроль за витратами на розвиток та покращення діяльності підприємства.

Внутрішньогосподарський контроль витрат діяльності повинен бути регулярним та систематичним. Контролюючі механізми повинні бути чітко визначені, а відповідальні посадові особи повинні мати необхідні знання та навички для здійснення контролю за витратами. Внутрішньогосподарський контроль витрат діяльності також повинен включати у себе всі процедури, що стосуються витрат, зокрема, контроль за оплатою рахунків, за купівлями, витратами на зарплату.

Метою внутрішнього контролю витрат є запобігання зловживанням та недбалості у витратах, забезпечення правильного та ефективного використання фінансових ресурсів та забезпечення надійності та точності фінансової звітності.

Для оцінки ефективності поточної системи обліку та внутрішньогосподарського контролю витрат діяльності сучасного підприємства (компанії) можна використати наступні підходи та методи:

1. Аналіз документів: огляд та аналіз документів, що стосуються витрат, зокрема звітів про витрати, накладних на закупівлю товарів та послуг, рахунків-фактур, актів виконаних робіт та інших документів, що підтверджують витрати.
2. Аналіз процесів та процедур: оцінка процесів та процедур, пов'язаних з обліком та контролем витрат, зокрема процесів затвердження та здійснення витрат, контролю відповідності витрат плановій структурі та затвердженим нормам, аналізу витрат з метою їх оптимізації та інших процесів.
3. Аналіз системи внутрішнього контролю: оцінка системи внутрішнього контролю витрат, зокрема процедур контролю, обліку та звітності за витратами, розподілу обов'язків та повноважень між співробітниками, наявності процедур запобігання шахрайству та іншим формам зловживань.
4. Порівняння з практикою галузі: порівняння поточної системи обліку та контролю витрат з кращою практикою в галузі, визначення можливостей для вдосконалення.
5. Внутрішні аудити: проведення внутрішніх аудитів з метою виявлення слабких місць та рекомендацій щодо їх вдосконалення.

Результати оцінки ефективності поточної системи обліку та внутрішнього контролю витрат діяльності підприємства можуть бути різними в залежності від методів, які були використані для її проведення. Однак, можна зазначити деякі загальні рекомендації щодо вдосконалення системи обліку та контролю витрат:

1. Запровадження додаткових процедур контролю витрат, зокрема введення двох ланкової системи контролю за витратами, що передбачає затвердження витрат не лише відповідним відділом, а й контролюючим відділом.
2. Встановлення більш жорстких нормативів витрат, які дозволять зменшити обсяги нераціональних витрат.

3. Впровадження системи моніторингу витрат, що дозволить оперативно виявляти порушення процедур та контролювати витрати.
4. Проведення тренінгів та семінарів для співробітників щодо правильного здійснення контролю та обліку витрат.
5. Впровадження спеціалізованого програмного забезпечення, яке дозволить оптимізувати процеси контролю та обліку витрат.

Зазначені заходи допоможуть підвищити ефективність системи обліку та контролю витрат на підприємстві, а також зменшити можливість виникнення фінансових ризиків та шахрайства

Для виявлення проблем та недоліків у системі внутрішньогосподарського контролю витрат можна використати різні методики та підходи. Основними з них є:

1. Аналіз фінансової звітності та інших фінансових документів - дозволяє виявити недоліки в системі обліку та контролю витрат, помилки при оформленні документів, порушення процедур та правил, а також виявити недостатню ефективність контрольних механізмів.
2. Аудит внутрішнього контролю - дозволяє провести оцінку системи внутрішнього контролю витрат, виявити її слабкі місця та розробити рекомендації щодо її поліпшення.
3. Систематичні перевірки - проведення регулярних перевірок, наприклад, на місцях відділу, що відповідає за контроль витрат, дозволяє виявляти недоліки та порушення правил у системі внутрішнього контролю.
4. Внутрішні анкети - проведення анкетування працівників підприємства щодо ефективності системи внутрішнього контролю дозволяє виявити проблемні питання та дізнатися про думку працівників щодо неї.
5. Інтерв'ю з керівництвом та співробітниками - проведення інтерв'ю з працівниками та керівництвом підприємства дозволяє отримати від них інформацію щодо ефективності системи внутрішнього контролю витрат, а також виявити можливі проблеми та недоліки.

Використання цих методика дозволяє виявити проблеми та недоліки у системі внутрішнього контролю витрат, що дає змогу вчасно їх виправити

На основі виявлених проблем та недоліків у системі внутрішньогосподарського контролю витрат підприємства. Ці рекомендації допоможуть підвищити ефективність системи обліку, можна запропонувати такі рекомендації щодо її вдосконалення:

1. Встановити чіткі процедури контролю за витратами на всіх етапах їх створення, затвердження та оплати. Впровадити систему авторизації витрат, що дозволить уникнути неправомірних витрат та зменшити ризики виникнення шахрайства.
2. Впровадити систему внутрішньої ревізії для перевірки відповідності фактичних витрат плановим і документальної підтримки операцій. Це допоможе виявити можливі неузгодженості та вирішити проблему неповної або неправильної документації витрат.
3. Проводити регулярні тренінги та навчання з питань внутрішньогосподарського контролю та бухгалтерського обліку для всіх працівників. Це дозволить підвищити рівень компетенції співробітників та зменшити ризики помилок в обліку та контролі.
4. Покращити інформаційну систему компанії, включаючи автоматизацію процесів ведення бухгалтерського обліку та контролю витрат. Це допоможе зменшити кількість ручної роботи та зменшить ризики помилок.
5. Встановити систему внутрішнього контролю над доступом до фінансових даних та документів компанії. Це зменшить ризики викрадення даних та шахрайства, а також забезпечить захист важливої інформації компанії.

Висновки до трет'яого розділу

1. Аудит витрат діяльності підприємства є невід'ємною частиною загального аудиту підприємства, інструментом оперативного контролю прийнятих рішень, дієвим засобом запобігання неефективної господарської діяльності та виявлення внутрішньогосподарських резервів. Удосконалення організаційних і методичних аспектів аудиту витрат діяльності підприємства пов'язане з поглибленням практики виконання аналітичних процедур на всіх етапах аудиту та визначення стандартизованих підходів до певних методів дослідження.

2. Необхідно розробити та впровадити нову систему внутрішнього контролю витрат, яка передбачатиме внутрішні процедури та політики, зокрема відстеження витрат за допомогою відповідних програмних засобів та регулярні перевірки витрат на відповідність бюджетному плану.

3. Для поліпшення ефективності системи внутрішнього контролю витрат, необхідно вдосконалити процедуру контролю витрат на різних етапах їхнього формування та розподілу. Це передбачає проведення регулярних аналізів та перевірок витрат з боку відповідальних осіб, а також їхнє детальне відстеження.

4. Необхідно регулярно проводити навчання та підвищення кваліфікації працівників щодо ведення обліку та системи внутрішнього контролю витрат, зокрема з використанням нових технологій та програмних засобів.

5. Необхідно встановити чіткі процедури та відповідальних осіб для моніторингу діяльності ТОВ «Профаудит», зокрема щодо витрат та їхнього контролю. Для цього можна створити спеціальний відділ, який буде відповідати за ведення контролю витрат та забезпечення відповідності їхнього рівня бюджетному плану.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Підприємство ТОВ «Профаудит» може стати прикладом того, як важливо мати якісний облік та внутрішньогосподарський контроль витрат діяльності. Облік допомагає компанії зберігати контроль над своїми фінансами, відстежувати витрати, аналізувати їх та приймати обґрунтовані рішення.

Один зі способів збереження внутрішнього контролю - це встановлення процедур, які дозволяють відстежувати всі витрати, включаючи запаси, закупівлю, оплату послуг та інше. Також доцільно перевіряти точність та правильність кожної транзакції, що знижує ризик помилок та шахрайства.

Компанія повинна мати систему внутрішнього контролю, яка включає в себе затвердження бюджету та планів діяльності, створення процедур, які дозволяють контролювати витрати, встановлення правил, щодо запобігання шахрайства та зловживань.

Отже, ТОВ «Профаудит» демонструє важливість обліку та внутрішнього контролю витрат діяльності. Ці процеси дозволяють підприємству зберігати контроль над своїми фінансами, знижують ризик помилок та шахрайства, та дозволяють приймати обґрунтовані рішення щодо діяльності компанії.

ТОВ «Профаудит» проаналізовано важливість обліку та внутрішнього контролю витрат діяльності. З метою збереження контролю над фінансами компанії було встановлено процедури, які дозволяють відстежувати всі витрати, включаючи запаси, закупівлю, оплату послуг та інше.

Забезпечення внутрішнього контролю передбачає встановлення правил щодо запобігання шахрайства та зловживань, а також затвердження бюджету та планів діяльності. Правильний облік та внутрішній контроль дозволяють знизити ризик помилок та шахрайства, зберігати контроль над фінансами та приймати обґрунтовані рішення щодо діяльності компанії.

Таким чином, на прикладі ТОВ «Профаудит» було показано, що облік та внутрішній контроль є невід'ємною частиною діяльності будь-якої компанії, яка прагне зберігати свою фінансову стабільність та ефективно керувати своїми ресурсами. В умовах ринкової конкуренції важливість правильного обліку та внутрішнього контролю над витратами діяльності є критично важливою для забезпечення стійкості та успішності компанії на довгострокову перспективу

О тож, Аналізуючи приклад ТОВ «Профаудит», можна зробити наступні висновки щодо важливості обліку та внутрішнього контролю витрат діяльності:

1. Облік та внутрішній контроль витрат діяльності є невід'ємною частиною ефективного управління будь-якої компанії. Вони дозволяють зберігати контроль над фінансами, знижувати ризик помилок та шахрайства та приймати обґрунтовані рішення.

2. Забезпечення внутрішнього контролю передбачає встановлення правил щодо запобігання шахрайства та зловживань, а також затвердження бюджету та планів діяльності. Внутрішній контроль має на меті забезпечення дотримання процедур та правил усередині компанії.

3. Правильний облік та внутрішній контроль дозволяють знижувати витрати та збільшувати ефективність використання ресурсів компанії. Це можливо завдяки точному відстеженню витрат та контролю над процесами закупівлі та використання ресурсів.

4. Успішна реалізація обліку та внутрішнього контролю потребує відповідальності та взаємодії всіх працівників компанії. Необхідно встановити систему мотивації та навчання, щоб забезпечити дотримання процедур та правил.

5. Навіть невеликі помилки в обліку та внутрішньому контролі можуть призвести до серйозних проблем, таких як збитки або втрата довіри клієнтів. Тому правильний облік та внутрішній контроль є критично важливими для стійкості та успішності

6.Наявність системи обліку та внутрішнього контролю витрат діяльності забезпечує зручний та швидкий доступ до фінансової інформації компанії. Це дозволяє зробити правильні рішення щодо фінансового планування та прогнозування майбутніх витрат.

7.Організація внутрішнього контролю вимагає від компанії встановлення різних процедур та політик, що потребують певних витрат. Однак, використання цих процедур та політик може допомогти знизити ризик втрат та збільшити ефективність використання ресурсів компанії в довгостроковій перспективі.

8.Підприємство повинно вести облік та внутрішній контроль не лише над загальними витратами, але й над витратами на окремі проекти та діяльність підрозділів. Це дозволяє керівництву компанії зробити точніші рішення та здійснити ефективний контроль за витратами.

Отже, можна зробити висновок, що облік та внутрішній контроль витрат діяльності є ключовими аспектами ефективного управління будь-якою компанією. Установлення процедур та правил, впровадження систем мотивації та навчання працівників, відповідальність та взаємодія всіх працівників - це важливі кроки на шляху до успішного обліку та внутрішнього контролю витрат діяльності

На основі аналізу процесів обліку та внутрішнього контролю витрат діяльності на прикладі ТОВ «Профаудит», можна зробити наступні висновки:

1. Облік та внутрішній контроль витрат діяльності є надзвичайно важливими аспектами управління будь-якою компанією, що дозволяють забезпечити ефективне використання ресурсів та попереджувати можливі зловживання та недостатньо обґрунтовані витрати.

2. ТОВ «Профаудит» має розвинуту систему обліку та внутрішнього контролю витрат діяльності, що дозволяє забезпечувати достовірну та своєчасну інформацію про фінансові результати компанії.

3. Система обліку та внутрішнього контролю витрат діяльності на прикладі ТОВ «Профаудит» спрямована на оптимізацію витрат та

забезпечення ефективного використання ресурсів, що дозволяє компанії досягати кращих фінансових результатів.

4. Важливою складовою системи обліку та внутрішнього контролю витрат діяльності на прикладі ТОВ «Профаудит» є аудиторська перевірка, що забезпечує незалежну та об'єктивну оцінку ефективності процесів обліку та контролю витрат діяльності.

5. Загалом, система обліку та внутрішнього контролю витрат діяльності на прикладі ТОВ «Профаудит» є ефективною та спрямованою на досягнення кращих фінансових результатів компанії, що є ключовим для її успішного функціонування та розвитку.

Також можна зазначити деякі загальні рекомендації щодо вдосконалення системи обліку та контролю витрат:

1. Запровадження додаткових процедур контролю витрат, зокрема введення двохланкової системи контролю за витратами, що передбачає затвердження витрат не лише відповідним відділом, а й контролюючим відділом.

2. Встановлення більш жорстких нормативів витрат, які дозволять зменшити обсяги нераціональних витрат.

3. Впровадження системи моніторингу витрат, що дозволить оперативно виявляти порушення процедур та контролювати витрати.

4. Проведення тренінгів та семінарів для співробітників щодо правильного здійснення контролю та обліку витрат.

5. Впровадження спеціалізованого програмного забезпечення, яке дозволить оптимізувати процеси контролю та обліку витрат.

Зазначені заходи допоможуть підвищити ефективність системи обліку та контролю витрат в ТОВ «Профаудит», а також зменшити можливість виникнення фінансових ризиків та шахрайства

Також можна звернути увагу на сучасні технології, що використовуються для автоматизації процесів обліку та контролю витрат діяльності, наприклад, використання хмарних сервісів або блокчейн

технологій. Важливо продовжувати підвищувати рівень своїх знань та компетенцій у галузі обліку та внутрішнього контролю витрат діяльності, оскільки це сприятиме ефективному управлінню фінансовими ресурсами і допоможе досягти більш високих фінансових результатів в бізнесі. Можна розглянути детальніше окремі аспекти обліку та контролю витрат діяльності, наприклад, витрати на зарплату, закупівлю товарів та послуг, оплату податків, витрати на маркетинг, рекламу та PR. Також важливим є вивчення міжнародних стандартів фінансової звітності та їх вплив на облік витрат.

Окрім того, варто звернути увагу на впровадження ефективної системи внутрішнього контролю витрат діяльності в компанії. Це дозволить уникнути неправомірних витрат, зменшити ризик шахрайства та помилкових операцій, а також підвищить довіру з боку партнерів та інвесторів.

Не менш важливим є вивчення сучасних технологій та програмного забезпечення для обліку та контролю витрат діяльності, таких як ERP-системи, хмарні сервіси, аналітичні інструменти, BI-системи та інші. Їх використання дозволяє підвищити ефективність та точність обліку, а також забезпечує доступ до важливої інформації у будь-який момент часу.

Отже, вивчення обліку та контролю витрат діяльності є важливою складовою ефективного управління бізнесом. Продовження досліджень та підвищення кваліфікації у цій галузі допоможе досягти більш високих фінансових результатів і підвищити конкурентоспроможність компанії

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамовська В. С. Брітан Н. В. Удосконалення управлінського обліку витрат операційної діяльності як один з напрямів бізнес-адміністрування. АГРОСВІТ. 2015. № 8. С. 58–61.
2. Аудит. Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту: підручник / за ред. проф. Немченко В. В., Редько О. Ю. К.: Центр учбової літератури, 2012. 540 с.
3. Бережний Є.Б. Організаційна модель аудиту витрат діяльності підприємства. Бізнесінформ № 12 '2019. С.268-274.
4. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: навчально-практичний посібник / Верхоглядова Н.І. та ін. К.: Центр учбової літератури, 2010. 536 с.
5. Господарський кодекс України № 436-IV від 16 січня 2003 року. / Верховна Рада України Законодавство України: веб-сайт. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15> (дата звернення: 10.10.2024).
6. Давидюк Т.В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник; Харків: Гельветика, Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т», 2016. 391 с.
7. Деєва Н.М., Дедіков О.І. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. К. Центр учбової літератури, 2007. 728 с.
8. Дерій В. Термін «витрати» та його трактування для потреб обліку і контролю. Галицький економічний вісник. 2010. № 1(26). С. 154–160.
9. Задорожний З. В. Внутрішньогосподарський облік в будівництві: монографія. Тернопіль : Економічна думка. 2006. 336 с.
10. Замула І.В., Танасієва М.М. Внутрішній контроль : навч. посіб. Чернівці: Технодрук, 2021. 336 с. 19.
11. Задорожний, З. В. Внутрішньогосподарський облік в будівництві : монографія. Тернопіль : Економічна думка. 2006. 336 с.

12. Ільків Л.А. Класифікація витрат виробництва як необхідна передумова об'єктивного обліку і дієвого контролю. Облік і фінанси АПК. 2007. Вип. 1-2. С. 105–108.

13. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій. Інструкція, затв. Наказом Міністерства фінансів України №291 від 30.11.1999 р. Законодавство України: веб-сайт. [URL:http://zakon2.rada.gov.ua](http://zakon2.rada.gov.ua) (дата звернення:10.10.2024).

14. Крупка Я. Д., З.В. Задорожний, Гудзь Н.В. Фінансовий облік : підруч. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 451 с.

15. Лега О.В., Яловега Л.В. Помилки в бухгалтерському обліку: сутність, класифікаційні ознаки, виявлення та виправлення. Фінанси, гроші та кредит. Випуск 49. 2020. С.187-195.

16. Людвенко Д. В. Групування структури статей витрат на сільськогосподарських підприємствах України. Облік і фінанси АПК. 2008. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/grupuvannya-strukturi-statey-vitrat-na-silskogospodarskih-pidpriemstvah-ukraini.html> (дата звернення:10.10.2024).

17. Максимова В.Ф. Контроль в управлінні економічними процесами на підприємстві: навчальний посібник. Суми: ВТД, «Університетська книга», 2009. 190 с.

18. Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи на здобуття ступеню вищої освіти «Магістр» ОПП «Діджитал-облік і контроль» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» денної та заочної форм навчання / Укл. Л.В. Іванченкова, В.В. Немченко, Л.Б. Скляр, Г.О. Ткачук. Одеса: ОНТУ, 2023. 40 с

19. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з курсу «Фінансовий аналіз з КР» [Електронний ресурс]: для спец. 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» освіт.-проф. програми «Діджитал-облік і контроль» ден. та заоч. форми навчання ступінь вищ. освіти «Магістр» / Т. М. Ступницька, О. П. Антонюк, Н. М. Купріна; Каф. обліку та аудиту. Одеса: ОНТУ, 2024. 43 с.

URL: <https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2271651>. (дата звернення: 23.10.2024).

20. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затв. наказом Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року № 635. Liga-закон: веб-сайт. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/MF13052>.

21. Мусатенко Є.В. Актуальні питання обліку витрат підприємства.. Матеріали Наукової конференції здобувачів вищої освіти (Одеса, 28-30 березня 2023 року). Одеса, ОНТУ. 2023. URL: <https://ontu.edu.ua/download/konfi/2023/Conference-program-Student-conference-and-Food-Technologies-23>

22. Нападівська Л. В. Управлінський облік : [Підр. для студ. вищ. навч. закл.] К. : Книга, 2004. 544 с.

23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджений наказом МФУ №73 від 07.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 25.10.2024).

24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>. Text (дата звернення 25.10.2024).

25. Назаренко О. В. Обліково-аналітичні аспекти групування витрат операційної діяльності логістичного сегменту підприємства. Інтернаука: міжнародний науковий журнал. Серія : Економічні науки. 2019. № 4 (24). С. 56–64. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/1558505460106.pdf> Text (дата звернення 25.10.2024).

26. Організація бухгалтерського обліку. Навч. посіб. / Чацкіс Ю.Д., Гейер Е.С., Наумчук О.А., Власова І.О. К.: Центр учбової літератури, 2011. 564 с.

27. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755 – VI [Електронний ресурс]. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення: 22.10.2024).

28. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Наказ Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 року N 88. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення: 22.10.2024).

29. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Законодавство України: веб-сайт. URL: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/planrah/plan-schetov-buhgalterskogo-1021043.htm> (дата звернення: 10.10.2024).

30. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність в Україні. Закон України від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII / Верховна Рада України. Законодавство України: веб-сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення: 20.10.2024).

31. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон №996 від 16.07.1999 р. зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення: 22.10.2024).

32. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України N 996-XIV від 16 липня 1999 р. станом на 03 липня 2018 року / Верховна Рада України. Законодавство України: веб-сайт. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 10.10.2024).

33. Садовська І.Б., Бухгалтерський облік: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2013. 688с.

34. Серпенінова Ю. С, Гольцова С.М., Макаренко М.О. . Бухгалтерський облік: загальна теорія : навч. посіб. / за заг. ред. Ю. С. Серпенінової. Суми : Університетська книга, 2015. 336 с. 16.

35. Смоляр Л. Г., Овчар Р.Ю., Кам'янська О.В. Облік і аудит : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2013. 616 с.

36. Собко В. В. Бухгалтерський облік : [Навч. посіб.] –[3-е вид., перероб. і доп.] К. : КНЕУ 2000. 578 с
37. Сук Л. К. Фінансовий облік: Навчальний посібник 3-тє вид., переробл. і доповн. К. : Знання, 2016. 663 с.
38. Сук Л. К., Сук П. Л. Облік витрат за елементами і статтями. Облік і фінанси. 2019. № 3. С. 49–54.
39. Фінансова звітність ТОВ «Профаудит» 2022 рік
40. Фінансова звітність ТОВ «Профаудит» 2023 рік
41. Чижевська Л.В., Пархоменко В.М., Кривошей М.М. Звітність підприємства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.
42. Шара Є. Ю. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2016. 422 с.